

Η ΔΗΜΟΣΙΑ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΟ ΑΡΧΟΝΤΟΧΩΡΙ ΑΙΤ/ΝΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΥΣΤΕΡΗ ΒΕΝΙΖΕΛΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ, 1928-1932, ΚΑΙ Ο ΛΕΥΚΑΙΤΗΣ ΔΑΣΚΑΛΟΣ ΤΙΜΟΛΕΩΝ ΜΕΣΣΗΝΗΣ

Α. Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση της κυβέρνησης Βενιζέλου, 1928-1932

Στις εκλογές του 1928 νίκησε το κόμμα των Φιλελευθέρων, με επικεφαλής τον Ελευθέριο Βενιζέλο, εξασφαλίζοντας σταθερή διακυβέρνηση μέχρι το 1932. Η νέα κυβέρνηση στα πλαίσια του πολιτικού και κοινωνικού γίνεσθαι της εποχής συνέχισε την ανανεωτική προσπάθεια που είχε ξεκινήσει το 1913 και το 1917 στους τομείς της παιδείας και της εκπαίδευσης.

«Την περίοδο αυτή ο αναλφαβητισμός σε ολόκληρη την Ελλάδα βρισκόταν σε υψηλά επίπεδα. Κατά την απογραφή του 1928, ο μέσος όρος αναλφάβητων από 8 ετών και πάνω ήταν 40,72% του πληθυσμού, 23,47 % για τους άνδρες και 57,97% για τις γυναίκες». *Το ίδιο υψηλό ποσοστό αναλφαβητισμού υπήρχε και στη Δυτική Στερεά Ελλάδα, με αυξητική, όμως, τάση στις ορεινές και απόμακρες περιοχές.* (1)

Για την αντιμετώπιση όλων αυτών των αδυναμιών η κυβέρνηση του Βενιζέλου προχώρησε σε νέα εκπαιδευτική μεταρρύθμιση (α΄=1913, β΄=1917-20). Ψήφισε τους νόμους: Ν. 4397/16-8-1928 «Περί Στοιχειώδους Εκπαιδύσεως», Ν. 4373/13-8-1929 «Περί διαρρυθμίσεως των σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης», και Ν. 5045 /1930 «περί σχολικών βιβλίων» με υπουργούς Παιδείας τον Κ. Γόντικα (1928/29) και τον Γεώργιο Παπανδρέου (1930/32).

Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση ήταν καθοριστική για την εξέλιξη και την πορεία της Εκπαίδευσης, αφού «τέθηκαν τα θεμέλια του αστικού σχολείου, η δε φιλοσοφία της διατηρήθηκε μέχρι το 1964». (2)

Στη νέα εκπαιδευτική μεταρρύθμιση η διάρθρωση των σχολικών βαθμίδων διαμορφώθηκε ως εξής:

1. 2 χρόνια Νηπιαγωγείο (σύσταση νηπιαγωγείων διетуός φοίτησης)
2. 6 χρόνια Δημοτικό Σχολείο (δημιουργία δημοτικού σχολείου εξάχρονου, ενιαίου και υποχρεωτικού για όλα τα παιδιά)
3. Με την αποφοίτηση από το Δημοτικό Σχολείο ο μαθητής ακολουθούσε σπουδές στη β/θμια εκπαίδευση:
 - α. στο 6/χρονο Γενικό Γυμνάσιο, ύστερα από επιτυχείς εισαγωγικές εξετάσεις
 - β. στο 4/χρονο Πρακτικό Λύκειο, ύστερα από επιτυχείς εισαγωγικές εξετάσεις (2+4 με κοινό αναλυτικό πρόγραμμα τα δύο πρώτα χρόνια)

1. Η εκπαιδευτική Πολιτική στα χρόνια του Βενιζέλου, πρακτικά συνεδρίου, Ιαν. 2004
2. Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1929-1932, Μαριάνθη Μπέλλα, Εκπαιδευτικός

γ. στο **Ανώτερο Παρθεναγωγείο (χωρίς εξετάσεις)**

δ. στα 2/χρονα-3/χρονα **Κατώτερα Επαγγελματικά Σχολεία: Οικοκυρικά, Γεωργικά, Επαγγελματικά, Βιοτεχνικά (χωρίς εξετάσεις)**

4. Με την αποφοίτησή του από το 6/χρονο Γυμνάσιο ή το 4/χρονο Πρακτικό Λύκειο ο μαθητής εισάγονταν στο Πανεπιστήμιο με πανελλήνιες-πανελλαδικές εξετάσεις.

Επίσης, με την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1928/29-1932:

καταργήθηκαν τα διατάγματα του 1836, «περί Ελληνικών σχολείων και Γυμνασίων»(κατάργηση του ελληνικού σχολείου,

ιδρύθηκαν στην α'θμια εκπαίδευση σχολές εκπαίδευσης αναλφάβητων (καθιερώθηκε η λειτουργία των νυκτερινών σχολείων με σκοπό την καταπολέμηση του αναλφαβητισμού όσων είχαν υπερβεί την προβλεπόμενη ηλικία φοίτησης στο δημοτικό),

κτίστηκαν εκατοντάδες νέα σχολεία (4.000 νέες αίθουσες διδασκαλίας),

αυξήθηκαν οι οργανικές θέσεις των εκπαιδευτικών,

οργανώθηκαν σχολικές βιβλιοθήκες και παιδικές εξοχές,

λήφθηκαν μέτρα για την υγεία των μαθητών (την περίοδο αυτή είχαμε πολλούς θανάτους από δάγκειο πυρετό),

οργανώθηκαν τα Πανεπιστήμια με κατάλληλες αίθουσες διδασκαλίας, με εργαστήρια, αναγνωστήρια, βιβλιοθήκες και λέσχες για συσσίτιο, εκμάθηση ξένων γλωσσών, διαλέξεις, ψυχαγωγία,

λειτούργησαν, υπό την ευθύνη των Πανεπιστημίων, Πειραματικά Σχολεία και Διδασκαλεία Δημοτικής Εκπαίδευσης, Νηπιαγωγών και Οικοκυρικής, ... κ. ά. (3)

εικ. 1.

criticeduc.blogspot.com > 2017_06_01_archive

Ο πρωθυπουργός Ελευθέριος Βενιζέλος και ο υπουργός Παιδείας Κωνσταντίνος Γόντικας στα θρανία της "Αναργυρείου και Κοργιαλενείου Σχολής Σπετσών", τον Οκτώβριο του 1928.

Αλλαγές επίσης έγιναν στο περιεχόμενο, τη δομή της ύλης και στη γλώσσα των αναγνωστικών-σχολικών βιβλίων.

Το 1930 υπουργός Παιδείας ανέλαβε ο Γεώργιος Παπανδρέου, με την εισήγηση του οποίου ψηφίστηκε ο νόμος 5045 /1930 «περί σχολικών βιβλίων» ως συνέχεια των νόμων του 1917. Με βάση τον νέο νόμο γράφτηκαν νέα σχολικά βιβλία στη δημοτική γλώσσα (τα παλιά είχαν καεί το 1920).

Η εισαγωγή και η καθιέρωση της δημοτικής γλώσσας, αντί της αρχαίας ελληνικής, στις τέσσερις πρώτες τάξεις του δημοτικού σχολείου και η διδασκαλία της με τα (ελάχιστα) νέα αναγνωστικά της δημοτικής, όπως τα «Ψηλά Βουνά», το « Αλφαβητάριο με τον ήλιο», *Αναγνωστικό του 1932* (...) όλα γραμμένα με βάση τη γραμματική του Μ. Τριανταφυλλίδη (Ν. Δ. 2585/1917), επηρέασαν θετικά τόσο την πορεία εκπαίδευσης των παιδιών όσο και την μετέπειτα κοινωνική τους εξέλιξη. (4^α, ό.π.)

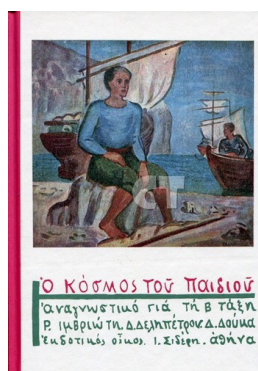

1. Δ. Δεληπέτρου, Δ. Δούκα, Ρ. Ιμβριώτη, *Αλφαβητάρι “Τα παιδάκια”* Εκδότης Ι. Σιδέρης, Αθήναι 1932. Συλλογή ΜΙΕΤ, *Αναγνωστικό του 1927 - Αναγνωστικό του 1932, σε κείμενα της Ρόζας Ιμβριώτη (αγωνίστριας της Αριστεράς)*
2. *Αλφαβητάριο* του Δ. Ανδρεάδη «Μέρος Α'» Αθήνα 1927, με εικονογράφηση του Φωκίωνα Δημητριάδη. Συλλογή Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδας.
3. *Αναγνωστικό Δ' Δημοτικού*, των Στράτου Μυριβήλη και Δ. Ανδρεάδου, «Στάθης Σταθάς», Αθήνα 1934. Συλλογή Βιβλιοθήκης της Βουλής των Ελλήνων.
4. «*Ελληνόπουλα*», Αθήνα 1943, των Παύλου Νιρβάνου, Δημ. Γ. Ζήση κ.α. Συλλογή Γενναδίου Βιβλιοθήκης- Αμερικανικής Σχολής Κλασικών Σπουδών.
5. «*ΤΑ ΕΛΛΗΝΟΠΟΥΛΑ*», *Αναγνωστικό για τη Δ' τάξη του Δημοτικού*. Ιωάννης Συκώτης, Κωνσταντίνος Πασαλάρης, Εκδ. Κοντομάρη, Αθήνα.

6. «Στη Σκιά Των Ελάτων» «Τα ψηλά βουνά» του Ζαχαρία Παπαντωνίου, Αθήνα 1918. Συλλογή Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδας.

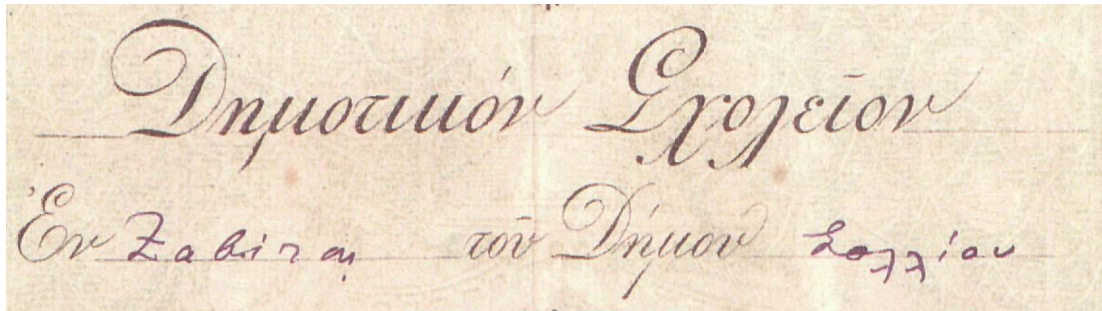
Τα ψηλά βουνά: 1918 -1929: «Τα ψηλά βουνά» πρωτο κυκλοφόρησαν ως αναγνωστικό το 1918 στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης του Βενιζέλου αλλά τρία χρόνια αργότερα εξοβελίστηκαν κατασυκοφαντημένα ... με επιχειρήματα : ότι η γραφή του Παπαντωνίου περιέχει «βδελυράς και βωμολόχους αστειότητες, οποίας ασμένως μεταχειρίζονται οι μάρτηδες, οι χασισοπόται, οι λωποδύται και εν γένει οι φαυλόβιοι»! Ως και η Γαλάτεια Καζαντζάκη μολονότι δημοτικίστρια και η ίδια χαρακτήριζε τα κείμενα «αναίσθητα και άψυχα...». Το 1933 και το 1974 «Τα ψηλά βουνά» επανεντάχθηκαν στο εκπαιδευτικό σύστημα, αλλά για πολύ λίγο. Η αντοχή τους φάνηκε περισσότερο ως εξωσχολικό βιβλίο....

7. «Ο κόσμος του παιδιού». Αναγνωστικό για τη Β' τάξη. Ρ. Ιμβριώτη, Δ. Δεληπέτρου, Δ. Δούκα, Εκδοτικός οίκος, Ι. Σιδέρη. Αθήνα. Το αναγνωστικό της Β' Δημοτικού είναι μια από κοινού συγγραφική δουλειά των Ρ. Ιμβριώτη, Δ. Δεληπέτρου και Δ. Δούκα, σε λιτή εικονογράφηση από τον Γ. Στέρη. Το αναγνωστικό εκδόθηκε από τον εκδοτικό οίκο Σιδέρη.

8. Ακόμη ένα θαυμάσιο εκπαιδευτικό βιβλίο, το αναγνωστικό της δεύτερης τάξης του δημοτικού «Η χαρά του παιδιού» από το 1934. ...κ.ά. Εικ. 2. (1...8) <https://www.mpav.gr/el/products/115-sxolika-biblia-dhmotikoy?&start=48>

Β. Η εκπαίδευση στο «Δημοτικόν Σχολείον –Αρρένων-Ζαβίτσης» μέχρι το 1928.

Τα τεράστια οικονομικά, κοινωνικά και πολιτικά προβλήματα που άφησαν πίσω τους οι πόλεμοι – 1897, 1912-13, 1914-1920, 1921-1923 - είχαν, όπως ήταν αναμενόμενο, αντίκτυπο στο χώρο της εκπαίδευσης γενικότερα και ειδικότερα στο 4/χρονο «**Δημοτικόν Σχολείον Ζαβίτσης του Δήμου Σολλίου**».

Το Δημοτικόν Σχολείον Ζαβίτσης-Αρχοντοχωρίου από ιδρύσεώς του (1886) μέχρι και την εφαρμογή της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης, 1928/9-1932, λειτουργούσε με βάση την παλιά διάρθρωση των σχολικών βαθμίδων (4 δημοτικό -3ελληνικό σχολείο -4 γυμνάσιο). Στο υποχρεωτικό και τετράχρονο σχολείο *απαγορεύονταν η συμφοίτηση αγοριών και κοριτσιών,...* και οι μαθητές διδάσκονταν από το δάσκαλο ανάγνωση, γραφή, αριθμητική, γεωμετρία, φυσική, ιστορία, γεωγραφία, ερμηνεία των Ευαγγελίων, οικοτεχνία, γεωργία, σε πολύ δύσκολες συνθήκες. Την περίοδο αυτή το υποχρεωτικό 4/χρονο «**Δημοτικόν Σχολείον Ζαβίτσης**» αντιμετώπιζε μεγάλα και δύσλυτα προβλήματα, όπως οι **κακές κτιριακές υποδομές, η έλλειψη προσωπικού και κατάλληλου διδακτικού υλικού...κ.α.** Το σημαντικότερο όλων πρόβλημα ήταν η **μεγάλη και η συνεχής αποχή των νέων από τη σχολική μάθηση.** Από τους μαθητές που φοιτούσαν στο δημοτικό το μεγαλύτερο ποσοστό διέκοπτε τη φοίτηση από τη Β ή Γ τάξη, ενώ τα 95 από τα 100 παιδιά μετά την αποφοίτησή τους από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, δεν συνέχιζαν στην επόμενη βαθμίδα.

Το υψηλό ποσοστό μαθητικής διαρροής και στις δύο βαθμίδες εκπαίδευσης άφησε πίσω του μια κληρονομιά αναλφαβητισμού (μεγάλο ποσοστό αγράμματων κατοίκων που δεν διέθεταν ούτε βασικές ικανότητες ανάγνωσης, ούτε στοιχειώδεις δεξιότητες στα μαθηματικά). Ο μέσος όρος των αναλφάβητων ανδρών ξεπερνούσε το 60% και για τις γυναίκες το 90%. **(Οι μισοί και πλέον άντρες και οι 9 στις 10 περίπου γυναίκες)!**» Επακόλουθο της μαθητικής διαρροής ή του υψηλού ποσοστού αναλφαβητισμού ήταν και ο περιορισμός σε μεγάλο βαθμό των κοινωνικών, πολιτικών και πνευματικών οριζόντων τους. (4^α)

Για όσο χρονικό διάστημα **ίσχυε ο ν. Γ4**, η οργανικότητα του σχολείου προσδιορίζονταν από την αναλογία 100 μαθητές προς ένα δάσκαλο για τα μονοθέσια και πάνω από 100 μαθητές για τα διθέσια. (...)

Με τη μεταρρύθμιση της κυβέρνησης Βενιζέλου, 1917-1920, **το σχολείο λειτούργησε για λίγο χρονικό διάστημα σε 6/χρονη βάση, η δε εισαγωγή των αποφοιτησάντων μαθητών στο 6/χρονο Γυμνάσιο γίνονταν χωρίς εξετάσεις. Τις ευεργετικές αυτές διατάξεις του νόμου αξιοποίησαν οι ελάχιστοι αποφοιτήσαντες μαθητές Παπαναστάσης Ν. Αθανάσιος, Παπαναστάσης Ν. Δημήτριος, Ντζουροπάνος Ζώης, Χεινόπωρος Κώστας, Καϋμενάκης Κων/νος...κ. ά. οι οποίοι και φοίτησαν στο 6/χρονο Γυμνάσιο Λευκάδας. Στη συνέχεια και μέχρι το 1928 οι αντι βενιζελικές κυβερνήσεις το επαναλειτούργησαν σε 4/τή βάση. Με το νόμο **2859/1921 άλλαξε και η οργανικότητα, το «Δημοτικόν Σχολείον Ζαβίτσης από 1/θέσιον έγινε 2/θέσιον».****

Γ. Από το 4/χρονο «2/θέσιον Δημοτικόν Σχολείον –Αρρένων- Ζαβίτσης» στο 6/χρονο «2/θέσιον –Μικτόν- Δημοτικόν Σχολείον Αρχοντοχωρίου»

Το 1928 - 1929 ψηφίστηκαν από την κυβέρνηση Βενιζέλου ο Ν. **4397/16-8-1928 «Περί Στοιχειώδους Εκπαιδύσεως»**, και ο Ν. **4373/13-8-1929 «Περί διαρρυθμίσεως των σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης» (Υπ. Παιδείας Κ. Γόντικας). (4β)** Με τους νόμους αυτούς το «Δημοτικόν Σχολείον Ζαβίτσης» σταμάτησε να λειτουργεί με την παλιά διάρθρωση των βαθμίδων (4+3+4) και επαναλειτούργησε και πάλι, όπως είχε επιχειρηθεί και με την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1917-1920, **σε 6/ετή υποχρεωτική και ενιαία βάση.** Επιμηκύνθηκε, δηλαδή η φοίτηση στο δημοτικό από τέσσερις σε έξι τάξεις και η φοίτηση στο γυμνάσιο κατά δύο χρόνια (6+6).

Την ίδια χρονική περίοδο, το 1927, βάση του Β. Διατ. 9-9- 1927, ΦΕΚ 206 /Α /1927, η Κοινότητα Ζαβίτσης Δήμου Σολλίου με πληθυσμό 1050 κατοίκους μετονομάστηκε σε Κοινότητα Αρχοντοχωρίου. (4γ, 1, 2) Στα πλαίσια της προσαρμογής και της εναρμόνισης με τη νομοθεσία - νέα διοικητική αλλαγή και νέα εκπαιδευτική μεταρρύθμιση- το 4/χρονο 2/θέσιον Δημοτικόν Σχολείον (Αρρένων) Ζαβίτσης του δήμου Σολλίου μετονομάστηκε σε 6/χρονο 2/θέσιον Μικτόν Δημοτικόν Σχολείον Αρχοντοχωρίου (ν. 4397/1929).

4α). «Η Εκπαίδευση στο Αρχοντοχώρι το 19^ο και 20^ο αι.», Μήτσης Θ. Σπύρος, Κεφάλαιο 8 και 9

4β). Χ. Λέφας, σελ. 30 και σελ. 61

4γ1). «Λησμονημένοι Μαχητές» Μήτσης Θ. Νίκος, σελ. 13-18,

4γ2: Μαθ. Κατ.

Γ1. Το «2/θέσιον Δημοτικόν Σχολείον Αρχοντοχωρίου (Ζάβιτσα) Αιτ/νίας» στη διάρκεια της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης, 1928-1932, και ο Λευκαδίτης δάσκαλος, Τιμολέων Μεσσήνης

Εικ. 3. Το σχολείο των παπουδών, των γιαγιάδων, το σχολείο των γονιών μας...η ιστορική μνήμη του Αρχοντοχωρίου.

Το εκπαιδευτικό, φωτογραφικό ντοκουμέντο με το Δημοτικό Σχολείο Ζαβίτσης-Αρχοντοχωρίου (1886-1956) και τους μαθητές των σχολικών ετών 1928/29 - 1933/34 είναι από το αρχείο του αείμνηστου δασκάλου, Τιμολέων Διαμ. Μεσσήνη (φωτ. δεξιά), και μας το ενεχείρισε η αξιότιμη κόρη του, Άννα Μεσσήνη-Σουρτζή.

Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση της κυβέρνησης Βενιζέλου βρήκε το 6/χρονο «2/θέσιον Μικτόν Δημοτικόν Σχολείον Αρχοντοχωρίου» από άποψη υποδομών, εποπτικών υλικών και επιπέδου μόρφωσης σε πολύ κακή κατάσταση: Υπήρχε υψηλό ποσοστό μαθητικής διαρροής, υψηλό ποσοστό αναλφαβητισμού, έλλειψη υλικοτεχνικών υποδομών (θρανία, πίνακας, εποπτικά μέσα), έλλειψη αιθουσών, ... και «αδιαφορία» γονέων.

Την όλη επικρατούσα ασχήμια του σχολείου, καθώς και την υλοποίηση της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης της κυβέρνησης Βενιζέλου, κλήθηκε να διαχειριστεί ο νεαρός Λευκαδίτης δάσκαλος, Τιμολέων Μεσσήνης. Ο εκ της Ριζαρείου Εκκλησιαστική Σχολής προερχόμενος δάσκαλος, στα πλαίσια της «καθιέρωσης της συνεκπαίδευσης αγοριών και κοριτσιών (μέχρι τότε «απαγορεύονταν η συμφοίτηση αγοριών και κοριτσιών») έπεισε τους γονείς να φοιτήσουν στο σχολείο, όχι μόνο τα παιδιά της πρώτης δημοτικού (αγόρια και κορίτσια που είχαν συμπληρώσει το έκτο έτος της ηλικίας τους), αλλά και τα αγόρια και κορίτσια που απείχαν (...) μέχρι τότε από τη σχολική μάθηση. Η εφαρμογή της νέας νομοθεσίας είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση του αριθμού των φοιτούντων μαθητών, κυρίως στις μικρές τάξεις, και τη μείωση σε ένα μικρό ποσοστό του αριθμού των αναλφάβητων.

Στο νέο σχολικό περιβάλλον οι 100 και πλέον φοιτούντες μαθητές διδάσκονταν αρχικά σε αίθουσες χωρίς πίνακα, χάρτες, θρανία (κάθονταν πάνω σε πέτρες ή κατάχαμα), σε αίθουσες μικρές, απεριποίητες, κακότεχνες και δυσλειτουργικές. Στο δύσκολο και δύσλυτο αυτό πρόβλημα κλήθηκε να μεριμνήσει και να δώσει κι εδώ λύση ο δάσκαλος Τιμολέων Μεσσήνης. Με τις κατάλληλες ενέργειες το σχολείο αναβαθμίστηκε κτιριακά και εξοπλίστηκε στη συνέχεια με ξύλινα θρανία, πάγκους, μαυροπίνακα, καθώς και το απαραίτητο εποπτικό και διδακτικό υλικό.

Μέχρι το 1928 οι μαθητές διδάσκονταν με τα παλιά βιβλία, αφού τα βιβλία που ήταν γραμμένα στη δημοτική γλώσσα είχαν καεί το 1920 με διαταγή της τότε πολιτικής εξουσίας. Από το 1928 και μετά, στα πλαίσια της υλοποίησης των νόμων και των διατάξεων της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης, 1928-1932, οι μαθητές διδάσκονταν με τα καινούρια σχολικά βιβλία, τα οποία ήταν ίδια με αυτά των προηγούμενων εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων Βενιζέλου-Γληνού (1913 και 1917), βιβλία ειδικά για τα μαθήματα: Θρησκευτικά, Ελληνικά, Πρακτική Αριθμητική, Γεωμετρία, Ιστορία, Γεωγραφία, Φυσική, Χημεία, Ωδική (Μουσική), Καλλιγραφία, Ιχνογραφία, Χειροτεχνία. Στα μαθήματα περιλαμβάνονταν και η Πρακτική Γεωργία η οποία διδάσκονταν στον κήπο του σχολείου ή στην εξοχή (βιωματική διδασκαλία).

Με την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση επί υπουργίας Γόντικα, 1928-1929, στις τέσσερεις πρώτες τάξεις του δημοτικού (Α', Β', Γ', Δ') οι μαθητές

διδάσκονταν τα μαθήματα στη δημοτική γλώσσα και στις δύο τελευταίες τάξεις (Ε' και ΣΤ') η διδασκαλία των μαθημάτων γίνονταν στην καθαρεύουσα. Ο διαχωρισμός αυτός, σε συνδυασμό και με τον υψηλό βαθμό δυσκολίας που είχαν οι μαθητές στην εκμάθηση της καθαρεύουσας γλώσσας, οδηγούσε τους περισσότερους μαθητές των μεγάλων τάξεων (Δ' Ε' και Στ') μακριά από τη σχολική φοίτηση. Το πρόβλημα της μαθητικής διαρροής το έλυσε σε ένα βαθμό, το 1930, ο νέος Υπουργός Παιδείας Γ. Παπανδρέου, ο οποίος όρισε υποχρεωτική διδασκαλία τη δημοτική γλώσσα σε όλες τις τάξεις του δημοτικού, όμως, με παράλληλη διδασκαλία και της καθαρεύουσας στις δύο τελευταίες τάξεις. (5)

εικ. 4. <http://criticeduc.blogspot.com/2017/06/1929-1932.html> Ο Γεώργιος Παπανδρέου υπουργός Παιδείας (2 Ιανουαρίου 1930 - 26 Μαΐου 1932)

Στις περιπτώσεις που η αύξηση των φοιτούντων μαθητών ήταν μεγάλη και οι ακατάλληλες κτιριακά συνθήκες δεν βοηθούσαν τους εκπαιδευτικούς, Τιμολέων Μεσσήνη και Σοφία Μωραϊτή, να ανταποκριθούν στο όλο πρόγραμμα της πρωινής ζώνης, τότε το ωρολόγιο πρόγραμμα σχεδιάζονταν κατά τέτοιο τρόπο ώστε οι μαθητές να παρακολουθούν μαθήματα τρεις ή τέσσερις ώρες το πρωί (κύρια μαθήματα) και τρεις ώρες το απόγευμα (δευτερεύοντα)» ή δίδασκαν τις μισές τάξεις το πρωί και τις άλλες μισές το απόγευμα (40+ ώρες εργασίας). Πολλές φορές δε ήταν αναγκασμένοι να κάνουν μάθημα και έξω στην ύπαιθρο.(6^α)

5. «Η Εκπαίδευση στο Αρχοντοχώρι το 19^ο και 20^ο αι.», Μήτσης Θ. Σπύρος, Κ. 8. 6α. Μπουζάκης, *Νεοελληνική εκπαίδευση (1821-1999)*, Gutenberg, Αθήνα 2003⁴, σ. 100.

Εδώ να σημειώσουμε πως στα πλαίσια των μαθημάτων "ειδικής επιδόσεως" που είχαν θεσπιστεί από το υπουργείο, οι δάσκαλοι αφιέρωναν και χρόνο στις απογευματινές ώρες, σε όσους μαθητές είχαν ιδιαίτερη κλήση σε κάποιο μάθημα ή παρουσίαζαν υψηλές επιδόσεις σε αυτό ή είχαν γενικά λαχτάρα για μάθηση...(οι παλιοί δάσκαλοι είχαν αναλάβει το δύσκολο έργο της εκπαίδευσης και της αγωγής των παιδιών σε πολύ δύσκολες συνθήκες. Αν και φυτοζωούσαν, έβλεπαν το επάγγελμά τους ως λειτούργημα).(6β)

*Η όλη κινητικότητα και τα νέα εκπαιδευτικά δεδομένα - νέα εκπαιδευτική αντίληψη και ο διαφορετικός τρόπος προσέγγισης των προβλημάτων του νεαρού Λευκαδίτη δασκάλου - είχε σαν αποτέλεσμα οι δύο αίθουσες διδασκαλίας του Μικτού Δημοτικού Σχολείου Αρχοντοχωριού να πλημμυρίζουν καθημερινά –πρωί και απόγευμα- από παιδιά (βλ. φωτ.). Διαπιστώνοντας το αυξανόμενο ενδιαφέρον τόσο των μαθητών, κυρίως στις τέσσερις πρώτες τάξεις, όσο και των γονιών για τη μόρφωση των παιδιών τους, η Σχολική Εφορεία και η Κοινοτική Αρχή, αφενός μεν διεκδίκησαν πρόσθετο εκπαιδευτικό (Ακριβή), αφετέρου δε ενοικίασαν για τις ανάγκες του σχολείου τα πλησιέστερα ελεύθερα δωμάτια των οικογενειών Σκέντου και Ασβέστη. *Να αναφέρουμε εδώ πως η αναλογία δασκάλου-μαθητών εκείνη την εποχή ήταν τεράστια. Ο Γληνός, την αναφέρει στα χαρτιά 1:50.....(7), όμως, στο ορεινό και απομακρυσμένο Δημοτικό Σχολείο Αρχοντοχωριού (και όχι μόνο) η αναλογία ήταν μεγαλύτερη...**

Επίσης, οι σχολικές εφορείες που καθιερώθηκαν με τη νέα μεταρρύθμιση, ήταν υποχρεωμένες να φροντίζουν για τη συντήρηση των διδακτηρίων, την προμήθεια διδακτικών οργάνων, τη βοήθεια προς τους άπορους μαθητές... και κυρίως για τα μαθητικά συσσίτια, (να βράζει το καζάνι πείνα και αξιοπρέπεια και να μοιράζεται στα πεινασμένα και εξαντλημένα παιδιά...).

*Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως τη χρονική αυτή περίοδο τέθηκε, λόγω της αυξημένης συμμετοχής των παιδιών στη σχολική μάθηση, το αίτημα για άμεση και μόνιμη **επίλυση του κτιριακού προβλήματος**. Συγκεκριμένα έγιναν συντονισμένες ενέργειες **από την αυτοδιοικητική και την εκπαιδευτική κοινότητα** ώστε να ενταχθεί **το Σχολείο** «στο πρόγραμμα ανέγερσης σχολικών κτιρίων» που είχε εκπονήσει η κυβέρνηση Βενιζέλου και υπουργίας Γ. Παπανδρέου. (8α)*

6β. Α. Φραγκουδάκη, *Εκπαιδευτική μεταρρύθμιση και φιλελεύθεροι διανοούμενοι. Άγονοι αγώνες και ιδεολογικά αδιέξοδα στο μεσοπόλεμο*, Κέδρος, Αθήνα 1986⁴.

7. Μ. Νούτσος, «Ο Δ. Γληνός και η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1929», *Η Αυγή*, 13 Φεβρουαρίου 2004.

8α. ό.π.

Επίσης, η Σχολική Εφορεία- Επιτροπή,(8β) ο διευθυντής του σχολείου και η κοινότητα Αρχοντοχωρίου (8γ) διεκδίκησαν από κοινού **χρηματοδότηση** για την **αναβάθμιση** του λειτουργούντος κτιρίου (συντήρηση, επισκευή..), καθώς και την προμήθεια υλικών για τις άμεσες **λειτουργικές ανάγκες** του σχολείου (λειτουργικά έξοδα...).(9)

8β. Πρόεδρος Σχ. Εφορείας την περίοδο 1928-1934 ήταν ο ιεροψάλτης, Σπύρος Ευαγγ. Καϋμενάκης

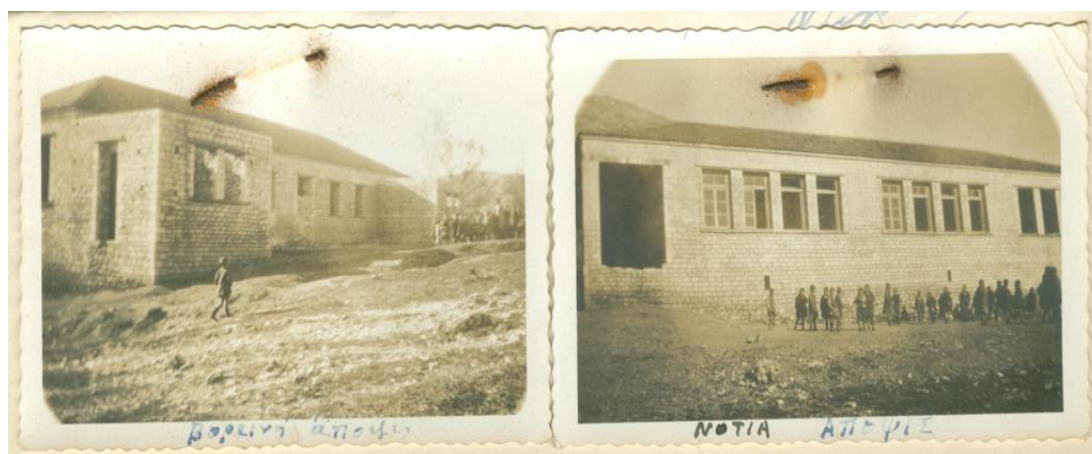
8γ. Οι διορισμένοι Πρόεδροι, κατά τον Θανάση Ν. Παπαναστάση, «Νέα του Αρχοντοχωρίου», 1985 ήταν οι: **Φώτης Χάνδρας (1927), Θεόδωρος Πανούτσος (1928)**

Εκλογές 1929: Στις εκλογές του 1929 το εκλεγέν Συμβούλιο εξέλεξε πρόεδρό του και πάλι τον Θεόδωρο Πανούτσο.

Εκλογές 1932: Νικόλαος Χαρ. Λιοπύρης (1932;), Σπυρίδων Ευ. Καϋμενάκης (1933), Κων/νος Θεοδ. Δρακάς

Εκλογές 1934: Παναγιώτης Θεοδοσίου Λιάκας, Δημήτριος Ιωάννη Καλλιμάνης, Στυλιανός Σταμούλη Καρκάσης

9. Το αίτημα προχώρησε στις καθ ύλη αρμόδιες υπηρεσίες.... το δε έργο ξεκίνησε να κατασκευάζεται στις αρχές της δεκαετίας του 1950. Το σχολικό έτος 1956/7 (καλοκαίρι του 1956) πραγματοποιήθηκε η μετεγκατάσταση του σχολείου αν και το κτίριο ήταν ημιτελές.

Εικ. 5. Το νέο κτίριο στα πρώτα χρόνια λειτουργίας του Δημοτικού Σχολείου Αρχοντοχωρίου (1956-1966). Η φωτογραφία είναι αλιευμένη από τον ιστοχώρο του Δημοτικού Σχολείου.

Γ2: Ενδεικτικές- με βάση το Μητρώο Αρρένων* - ΜΑΘΗΤΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

2/ΘΕΣΙΟΝ ΜΙΚΤΟΝ ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΑΡΧΟΝΤΟΧΩΡΙΟΥ

ΜΑΘΗΤΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Έτος γέννησης 1917

Πρώτη εγγραφή Σχολ. Έτος 1923/24

Αποφοίτηση: 1927/28

4/τή φοίτηση

Κακούρης Κ. Σπυρίδων, Μπανιά Αθανασία (Γαλούνη Παναγιώτη.), Μπανιά Δ., Γιαννούλα (Κρίθημου Σπύρου), **Μήτσης** Σωκρατ. **Επαμεινώνδας**, Μπανιάς Δημ. Σταύρος, Πιτσινέλης Προκόπιος;, Καρκάση Αλεξάνδρα, Παπαναστάσης Κ. Στέλιος, Δρακάς Νικόλαος, Δρακάς Πάνος-Επαμεινώνδας ...κ. ά.

Έτος γέννησης 1918

Πρώτη εγγραφή Σχολ. Έτος 1924/25

Αποφοίτηση: 1930-1931

6/τή φοίτηση

Ντζουροπάνος Β. Δημήτριος, Χαντζαράς Μιχαήλ, Χαντζαρά Χαρίκλεια (Ζέπου), Γερογεώργου Αθανασία (Καραγιάννη), Πιτσινέλη Γ. Όλγα , Καραγιάννης Μιχαήλ;, **Κολοβός Χαρ. Παναγιώτης;**, **Κολοβός Γεώργιος**, **Μαρκαντώνης Κώστας**, **Πολίτης Πάνος**, **Δρακάς Αθανάσιος**, **Τσίνας Σωτήριος**, **Σταυρούλα Δ. Κρικκώνη....κ. ά.**

Σταυρούλα Δ. Κρικκώνη: Η Σταυρούλα Κρικκώνη (σύζυγος Ν. Λιοντάκη) ήταν κόρη του μετανάστη στην Αμερική, **Τζιμ Κρίκα** (Δημήτρη Κρικκώνη) και αδερφή του απόφοιτου του Ελληνικού Σχολείου Μύτικα, **Γιώργου Κρικκώνη**. Ήταν από τα ελάχιστα κορίτσια του χωριού που γνώριζε καλή γραφή και ανάγνωση. Δάσκαλοί της ήταν ο Χαρ. Χαραλάμπους, η Γατσόρη Μ. και ο Τιμολέων Μεσσήνης....

* Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στο Μητρώο Αρρένων του πρώην Δήμου Αλυζίας

Έτος γέννησης 1919

Πρώτη εγγραφή 1925/26

Αποφοίτηση: 1931-1932

6/τή φοίτηση

Αηδόνης Β. Θεόδωρος, Γαρμπής Αθ. Θωμάς, **Δρακά Β. Υπαπαντή, Καϋμενάκη Σπ. Κατίγκω**, Καλλιμάνης Δ. Νικόλαος, Καϋμενάκης Β. Γεώργιος-Γάκιας, Συργιάννη Θ. **Αικατερίνη** (σύζ. Νίκου Λάσκαρη), Μήτσης Γεωρ. Σπυρίδων, Δρακάς Π. Ευστάθιος, Χρήστος Απ. Φράγκος, Σκέντος Στ. Αλέξανδρος, **Αηδόνη Β. Σεβαστή**, Λιοπύρης Δ. Θωμάς-Μάκιας, **Μπανιά Ν. Όλγα** (Ν. Χαντζαρά-1915;), Μαρκαντώνης Μ. Παναγιώτης, Πολίτης Παναγιώτης, **Μήτσης Σωκρ. Θεόδωρος (ο πατέρας μου)**...κ. ά.

Έτος γέννησης 1920

Πρώτη εγγραφή 1926/27

Αποφοίτηση: 1932-1933

6/τή φοίτηση

Χαντζαρά Ελένη (Γερογεώργου), Καρκάσης Χαρ. Ιωάννης, Λιάκα Θ. Κωνστάντω, Μπανιά Αθ. Γιαννούλα, Παπαναστάση Ι. Ελένη, Χεινόπουρου Μ. Φωτεινή (Πεταλιά Αθ.), Νικολέ Α. Ουρανία (Χαντζαρά Κ.), Νικολέ Λάμπ. Νίνα (Χαντζαρά Π.), Χαντζαρά Κ. Αργυρώ (Ευσταθίου Χάνδρα), **Λιάκα Αντ. Γεωργίτσα** (σύζ. Νίκου Ηλ. Σιδερά), Καϋμενάκης Θωμάς, Λιάβας Παντ. Αναστάσιος;, Κρίθημος Ευάγγελος;, Κολλιάς Δημήτριος, Νικολές Ηλ. Κώστας, Πεταλιάς Μιλτ. Βαγγέλης, Πεταλιάς Δ. Γιώργος, Παπαναστάσης Στ. Νίκος (Λέτας), Καλλιμάνης Φ. Πάνος, Καλλιμάνης Δ. Πάνος, Δράκας Φώτιος...

Έτος γέννησης 1921

Πρώτη εγγραφή 1927/8

Αποφοίτηση: 1932-1933

6/τή φοίτηση

Αηδόνης Β. Χρήστος, Γιαννέλης Ν. Ζώης, Δρακάς Β. Επαμεινώνδας-Παναγιώτης, Δρακάς Κ. Σταύρος, **Κολλιάς Γ. Παναγιώτης**, Λιοντάκης Σπ. Αναστάσιος, Χαντζαρά Διον. Βασιλική (σύζ. Μήτση Γ. Σπύρου), **Μήτσης Σωκ. Ευθύμιος**, Μπανιάς Δ. Βασίλειος, **Λιοπύρη Α. Χρυσούλα**, Μπανιά Ν. Βασιλική (σύζ. Παπαναστάση Στυλιανού), Παπαναστάση Ν. Σταυρούλα (σύζ. Πιτσινέλη Άγγελου), Παπαναστάσης Ν. Ανδρέας, **Ρετούλης Κ. Θεόδωρος**, Σιδεράς Ηλία Ιωάννης, Χαντζαράς Ι. Κων/νος, Χαντζαράς Π. Κων/νος, **Φράγκος Απ. Νικόλαος, Μπανιάς Ι. Δημήτριος;.....**

Έτος γέννησης 1922

Πρώτη εγγραφή 1928/9

Αποφοίτηση 1933-1934

6/τή φοίτηση

Γερογεώργος Θ. Ιωάννης, Ρούπα Ελπίδα (Δρακά Ν.), Μπανιά Θ. Πηνελόπη (σύζ. Νίκου Καλλιμάνη), **Καϋμενάκης Ν. Δημήτριος (Λιακατάς)**, Λιάκας Παν. Ιωάννης, Καϋμενάκη Δ. Καλλιόπη (σύζ. Παπαναστ. Σπύρου), Καλλιμάνη Λ. Ζωίτσα (σύζ. Πεταλιά Θωμά), Μπανιά Αθ. Βασιλική (σύζ. Φράγκου Χρήστου), Καβούνος Δ. Νίκος, Πεταλιάς Μιλτ. Νικόλαος, Πεταλιάς Δ. Γιάννης, Χεινόπωρος Φ. Φώτιος, Σκέντος Δ. Παναγιώτης, Σκέντος Θ. Νίκος...

Έτος γέννησης 1923

Πρώτη εγγραφή 1929/30

Αποφοίτηση 1934/35

4/τή φοίτηση

Ρούπα Μαρία (σύζ. Γιαγότση Θεόδωρου), Δρακάς Κ. Ιωάννης, Καρκάσης Στυλιανού Κων/νος, Κρίθιμου Χ. Χαρίκλεια (σύζ. Καϋμενάκη Ευαγγέλου), Κολλιός Γ. Θεόδωρος, Δρακά Παν. Γιανούλα (σύζ. Δημητρίου Μπαλώσου), Μπανιά Ι. Καλομοίρα, Νικολές Λάμπ. Δημήτριος, Παπαναστάσης Κ. Σπύρος

Έτος γέννησης 1924

Πρώτη εγγραφή 1930/31

Αποφοίτηση 1935/36

4/τή φοίτηση

Γιαγότσης Απ. Θεόδωρος, Γιαννέλης Ν. Φώτιος, Ντάγλα Ι. Λέτα (σύζ. Ντζουροπάνου Θεόδ.), Παπαναστάσης Ν. Ανδρέας, Πεταλιάς Δ. Θεόδωρος, Πιτσινέλης Δημ. Φώτιος, Σκέντος Θ. Γιώργος.....

Έτος γέννησης 1925

Πρώτη εγγραφή 1931/32

Αποφοίτηση 1936/37

4/τή φοίτηση

Γαρμπή Φωτεινή, Ευφροσύνη Χάντρα (σύζ. Σ. Γερογεώργου), Καλλιμάνης Φ. Παναγιώτης, Καρκάσης Στυλιανού Ιωάννης, **Καϋμενάκης Σπ. Γεώργιος**, Καϋμενάκης Β. Χρήστος, Νικολές Λ. Σπύρος, Πεταλιά Π. Αλεξάνδρα, Παπαναστάση Σ. Δημητρούλα (σύζ. Πεταλιά Φωτίου), Πιτσινέλης Θρασύβ. Δημήτριος, Ρούπας Διον.

Νικόλαος, Πιτσινέλη Ανδρέα Κων/να (σύζ. Σιδερά Ιωάννη), Τσίνας Απ.
Σωτήριος, Σκέντος Αν. Βασίλης, Σκέντος Θ. Κώστας.....

Έτος γέννησης 1926

Πρώτη εγγραφή 1932/33

Αποφοίτηση 1937/38

4/τή φοίτηση

Καβούνος Δημ. Αντώνιος, Καντζούσης Βελ. Θεόδωρος, Καρκάσης Απ.
Βασίλειος, Καλλιμάνη Φ. Αθανασία (σύζ. Καϋμενάκη Θωμά),
Καϋμενάκης Ν. Κων/νος, Λιάβας Ι. Γεώργιος, Μπανιάς Ι. Γρηγόριος,
Νικολές Λάμπ. Σπυρίδων, Νικολές Α. Δημήτρης, Πιτσινέλης Θρασύβ.
Ευστάθιος, Σκέντος Δημ. Βασίλειος, Χεινόπωρος Μιχ. Δημήτριος,
Χάνδρας Φ. Δημήτριος, Λιάκας Π. Δημήτριος.....

**Δάσκαλοι που υπηρέτησαν στο «2/θέσιον Δημοτικόν Σχολείον
Αρχοντοχωρίου» την περίοδο 1928-1933/4:**

Σοφία Μωραϊτη	(1929/30-1933/34;)
Τιμολέων Μεσσήνης	(1929/30-1933/4)
Ακριβή Καραντζή	1933...

Σημείωση:

1. Σχεδόν όλοι οι φοιτήσαντες μαθητές στο Δημ. Σχ. Αρχ/ρίου την εκπαιδευτική περίοδο 1927/28-1932/33 πρωταγωνίστησαν στον ελληνοϊταλικό πόλεμο και στον αγώνα κατά των κατοχικών φασιστικών και ναζιστικών δυνάμεων.
2. Συμπλήρωσε τις –ενδεικτικές- Μαθητικές Καταστάσεις της περιόδου 1927/8-1933 και 1933-1937 με τα ονόματα των γεννηθέντων από το έτος 1917 έως το έτος 1926 πατέρων, μητέρων, παππούδων, γιαγιάδων, συγγενών σου ...

Γ3α. Αποτελέσματα στο 6/χρονο υποχρεωτικό και ενιαίο «2/θέσιον Δημοτικόν Σχολείον Αρχοντοχωρίου» από την εκπαιδευτική και γλωσσική μεταρρύθμιση της κυβέρνησης Βενιζέλου, 1928-1932

Με την υλοποίηση της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης, που είχε βασικούς στόχους τη «γενική μόρφωση όλων των παιδιών, την κοινωνικοποίησή τους και την ενσωμάτωσή τους στην κοινωνική και παραγωγική διαδικασία», στο «2/θέσιον Δημοτικόν Σχολείον Αρχοντοχωρίου, μειώθηκε σε κάποιο ποσοστό ο αναλφαβητισμός, αφού για πρώτη φορά στην ιστορία του σχολείου **πολλά κορίτσια από 6 μέχρι 14 ετών παρακολούθησαν τα μαθήματα της πρώτης ανάγνωσης, γραφής και αρίθμησης ή το αναλυτικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα των μικρών τάξεων του σχολείου** (μέχρι την Γ΄ τάξη).

Με το Νόμο 4397/16-8-1929 μπήκαν οι βάσεις ώστε η κοινωνία να βλέπει τη γνώση και το σχολείο με διαφορετικό μάτι. Έτσι η νέα πραγματικότητα -κοσμογονικές αλλαγές στην εκπαίδευση- ανάγκασε πολλές οικογένειες να **«απελευθερώσουν» τα παιδιά τους από τις διάφορες γεωργοκτηνοτροφικές εργασίες** και να τα εγγράψουν στο **νέο 6/ετή, υποχρεωτικό και ενιαίο «2/θέσιον Μικτόν Δημοτικόν Σχολείον Αρχοντοχωρίου».**

Γ3 β. Η εξέλιξη των αποφοιτησάντων μαθητών

Με βάση το νέο νόμο όσοι μαθητές, αγόρια και κορίτσια, είχαν τη δυνατότητα να αποκτήσουν ενδεικτικό της δευτέρας τάξης του νέου εξατάξιου γυμνασίου (Α΄ τάξης του παλιού 4/ταξίου Γυμνασίου) μπορούσαν να εγγραφούν στα **πενταετή διδασκαλεία** και να εκπαιδευτούν **δάσκαλοι Β΄ Τάξης**. Όμως, αν και στο Δημοτικό Σχολείο Αρχοντοχωρίου υπήρχαν αρκετοί καλοί και ικανοί μαθητές, εν τούτοις ελάχιστοι μαθητές, και αυτοί μέσα από τους ελάχιστους έχοντες, φοίτησαν στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ή σε εκπαιδευτικά προγράμματα ανωτέρου επιπέδου (Παρθεναγωγείο, Επαγγελματικά...).

«Βέβαια αυτή την ευκαιρία την είχαν μόνο τα αγόρια, αφού για τα κορίτσια η συνεκπαίδευση των δύο φύλων στη μέση εκπαίδευση ήταν αδιανόητη για την εποχή και επιτρεπόταν μόνο εκεί που ήταν αδύνατη η λειτουργία γυμνασίου θηλέων». Σύμφωνα με τη μαρτυρία της **Όλγας Μπανιά-Χαντζαρά**, μαθήτριας της περιόδου 1928-1933, οι οικονομικά εύρωστοι γονείς της παρά τις ικεσίες του δασκάλου, δεν συνηγόρησαν ποτέ στην ιδέα να φοιτήσει –«κορίτσι μόνο»- σε ένα τέτοιο διδασκαλείο (**Ανώτερο Παρθεναγωγείο**) στα Γιάννενα ή σε μία «βιοτεχνική σχολή» του Μεσολογγίου. (10) (...)

Εν κατακλείδι,

Μπορούμε να πούμε ότι η δομή και τα χαρακτηριστικά της μεταρρύθμισης του 1928/9-32 ήταν λιγότερο δημοκρατικά από την προηγούμενες μεταρρυθμίσεις του 1913 και του 1917, γιατί καθιέρωσαν **εισιτήριες εξετάσεις από βαθμίδα σε βαθμίδα (δημοτικό-γυμνάσιο-πανεπιστήμιο).**

Με τη νέα μεταρρύθμιση **το αυστηρό εξεταστικό σύστημα** έβαζε φραγμό σε κάθε επιθυμία παιδιού να φοιτήσει στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (6/τή Γυμνάσιο ή Πρακτικό Λύκειο), αφού οι υποψήφιοι εξετάζονταν στην καθαρεύουσα και όχι στη δημοτική, τη γλώσσα που διδάσκονταν. Δηλαδή, κοντά στους παράγοντες φτώχεια (οι οικογένειες *δεν είχαν την οικονομική δυνατότητα για μετεγκατάσταση ή ενοικίαση δωματίων*), κακά πρότυπα-νοοτροπίες, κακές πολιτικές συνθήκες.. προστέθηκε και το αυστηρό εξεταστικό σύστημα ...που απέκλειε από την παραπέρα μόρφωση μεγάλο και ικανό αριθμό έξυπνων αποφοιτησάντων μαθητών του Δημοτικού Σχολείου Αρχοντοχωρίου. (11) Γενικά ή εκπαίδευση των νέων έπασχε σε όλες τις βαθμίδες του. Ένας **μεγάλος αριθμός** από τους μαθητές εκείνους, που μετά το δημοτικό προχωρούσαν στο 6/τάξιο Γυμνάσιο, **δεν τέλειωνε** τις σπουδές του για οικονομικούς λόγους, με αποτέλεσμα το ποσοστό εκείνων που δεν τέλειωνα την 12/χρονη εκπαίδευση (6+6) να είναι κατά πολύ υψηλότερο απ' ότι εκείνων που δεν τέλειωναν το δημοτικό. Δικαίως «ο Γληνός θεωρούσε τα **μέτρα κατά του αναλφαβητισμού** ανεπαρκή, καθώς με αυτά θα χρειαζόνταν διακόσια χρόνια για να εκλείψει ο αναλφαβητισμός από τη χώρα».

Όμως, η βαθειά οικονομική και κοινωνική κρίση της περιόδου αυτής συμπαρέσυρε μαζί με την κυβέρνηση των Φιλελευθέρων και την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση. «Με την άνοδο στην εξουσία του λαϊκού κόμματος (1933) άρχισε η αποδόμηση της μεταρρύθμισης με την κατάργηση του Εκπαιδευτικού Γνωμοδοτικού Συμβουλίου (Ιανουάριος 1933), τον **περιορισμό της διδασκαλίας της δημοτικής στις τέσσερις πρώτες τάξεις του δημοτικού (Ν. 5911 του 1933, υπουργός Παιδείας Θ. Τουρκοβασίλης)** και την **αλλαγή της νομοθεσίας για τα σχολικά βιβλία**. Δύο χρόνια αργότερα, το 1935, η διδασκαλία της δημοτικής περιορίστηκε **στις τρεις πρώτες τάξεις του δημοτικού (νομοθετικό διάταγμα 2 Νοεμβρίου 1935)** και τροποποιήθηκε το πρόγραμμα του γυμνασίου ως προς τα καινοτόμα στοιχεία του. **Η οριστική ανατροπή της μεταρρύθμισης του 1929-32 έγινε από την δικτατορία της 4ης Αυγούστου**». (12)

(11. και 12. **Χ. Κάτσικας, & Κ. Θεριανός, *Ιστορία της Νεοελληνικής***

Εκπαίδευσης. Από την ίδρυση του ελληνικού κράτους μέχρι το 2007, Σαββάλας, Αθήνα 2007, σ. 149)

Πίνακας ελαχίστων φοιτησάντων μαθητών του Δημ. Σχ. Αρχ. στο Ελληνικό Σχολείο – ημι Γυμνάσιο Μύτικα μέχρι και την περίοδο 1928-1932

Στάθης Λιάκας, Αναστάσιος Στ. Λιοπύρης, Γεώργιος Κρικώνης, Βαγγέλης Πεταλιάς, Μίχας Λιοπύρης, Γιάννης Λαμπράκη Λιοπύρης, Δημήτριος Σπ. Καϊμενάκης, Παναγιώτης Μιχ. Γαλούνης, Νικόλαος Στ. Πεταλιάς, Σπύρος-Πίτης Καϊμενάκης, Διονύσιος Κολιάς, Στάθης Π. Δράκας, Στέλιος Σκαρογιάννης, Σπύρος Συργιάννης, Ιωάννης Παπαναστάσης, Γιαννάκης Παπαναστάσης, Μήτσο Μπάκας(Γραμματέας Κοινότητα Μύτικα), Θωμάς Γ. Μήτσης, Ν. Παντ. Κακούρης, Παντ. Λιοπύρης, Χαρ. Λιοπύρης,....κ. ά.)

Εικ. 6. Η φωτογραφία είναι από το ημι Γυμνάσιο του Μύτικα (πρώην Ελληνικό Σχολείο-Σχολαρχείο) και έχει **ημερομηνία 27-5-1929**. Δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «Αλυζία» από τον εκπαιδευτικό **Άρη Μπιτσώρη**. Διακρίνονται οι μαθητές: **Ευστάθιος Λιάκας**, Γεώργιος Σακουφάκης, Παντελής Καραβίας, Ευάγγελος Γκόλιας, Θεόδωρος Μουρκούσης, Ιωάννης Παζινός, **Αναστάσης Λιοπύρης**, Ανδρέας Σιδερωμένος, Χ. Τσαουσέλος, Ευστάθιος Λύτρας, Ιωάννης Γκόλιας, Ιωάννης Μπούρος; (Πάτρας), Ιωάννης Μαντήλης,.... **Γιώργος Κρικκώνης**....κ.ά

Το Ελληνικό Σχολείο Μύτικα ιδρύθηκε το 1865/66. Από το 1895/7 και μέχρι το 1924 παρέμεινε κλειστό. Το 1924 επαναλειτούργησε ως διτάξιο Ελληνικό Σχολείο μέχρι το σχολικό έτος 1928-1929 όπου ψηφίστηκε ο Ν. 4373/13-8-1929 «Περί διαρρυθμίσεως των σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης». Το 1929 μετονομάστηκε 2/τάξιο Ημιγυμνάσιο Μύτικα. Το Ελληνικό Σχολείο-Ημιγυμνάσιο Μύτικα στεγάστηκε σε ιδιόκτητο οίκημα(σπίτι Ν. Σπετσαρία;). Πρώτος διεθυντής ήταν ο Λευκαδίτης φιλόλογος, διευθυντής Αρ. Σολδάτος (15/9/1924-30/9/1924). Το ιστορικό Ελληνικό σχολείο-Γυμνάσιο Μύτικα παρέμεινε κλειστό από το 1935 μέχρι το έτος 1972 όπου και επαναλειτούργησε, αρχικά ως 2/τάξιο Γυμνάσιο Μύτικα, στη συνέχεια ως 6/τάξιο Γυμνάσιο Μύτικα, και (...) σήμερα ως 3/τάξιο Γυμνάσιο Κανδήλας.

Εικ. 7. Απολυτήριο Ελλην. Σχολ.

Γ4. Βιωματικές μαρτυρίες. Με συναίσθημα και συναίσθηση της εκπαιδευτικής ιστορικής μνήμης

Στα χρόνια της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης του 1928-1932 μαθητές στο Δημοτικό Σχολείο Αρχοντοχωρίου ήταν οι γεννηθέντες μετά το έτος 1918. Κάποιοι απ' αυτούς -εν ζωή- ξετυλίγοντας το κουβάρι της μνήμης τους θυμήθηκαν τους δασκάλους και τα εκπαιδευτικά προβλήματα της εποχής εκείνης και μας αφηγήθηκαν με το δικό τους ξεχωριστό τρόπο στιγμές από την ιστορία του σχολείου.

Η Χρυσούλα Ευστ. Λιοπύρη-Πανούτσου+ (γεν. 1919 ή 1922) μας ανιστόρησε –εν ζωή- πως « στη δεκαετία 1920-1930 το Δημοτικό Σχολείο Αρχοντοχωρίου βρίσκονταν σε αθλία κατάσταση. Οι αίθουσες ήταν γυμνές και παγερές. Θρανία δεν είχαμε και όλα τα παιδιά κάθονταν στο χώμα, σταυροπόδι. Ο δάσκαλος καθόταν σε ψηλό σκαμνί για να επιβλέπει την τάξη καλύτερα. Το τραπεζάκι του είχε ένα συρτάρι, με τα απαραίτητα αντικείμενα χρήσιμα του δασκάλου, τεφτέρια, μολύβια, πένες, μελάνι, απουσιολόγιο, γόμα, κόλλα, πλάκες, σβήστρες, κλπ. Χάρτες, πίνακες, βιβλία, τετράδια και άλλα διδακτικά μέσα όχι μόνο δεν υπήρχαν, αλλά αυτά για τα περισσότερα παιδιά ήταν και άγνωστα υλικά.

Θυμάμαι πως τα μαθήματα ήταν πολλά και δύσκολα. Το «συλλαβητάριο», το βιβλίο που είχαμε για το συλλαβισμό ήταν το μόνο μας βοήθημα. Γράφαμε πάνω σε πλάκες με κονδύλια και τα σβήναμε πότε με το σάλιο και το χέρι και πότε με το σφουγγάρι. Και όταν κάναμε λάθη, « φτου κι από την αρχή», μας έλεγε ο δάσκαλος. Για να τα εμπεδώσουμε καλύτερα τα γράφαμε και τα ξαναγράφαμε πότε με ξυλάκια και πότε με το δάχτυλο (δείκτη) στο χώμα ή σε αμμοδόχο. Τα μαθήματα, τα ποιήματα, την ορθογραφία, τα τραγούδια και τα εκκλησιαστικά τροπάρια τα μαθαίναμε απ' έξω. Στην αριθμητική ανεβοκατεβαίνανε με προσθαφαιρέσεις ως το 100 όλοι μαζί, τραγουδιστά...Εμένα τις περισσότερες φορές με βοηθούσε ο αδερφός μου, ο Ανάστος, μιας και εκείνη την περίοδο φοιτούσε στο Ελληνικό Σχολείο –Ημιγυμνάσιο- Μύτικα...».

εικ.8. Διδασκαλία σε αίθουσα χωρίς θρανία και πίνακες! <http://criticeduc.blogspot.com/2017/06/1929-1932.html>

Ο 96/χρονος σοφός γέροντας, Σπύρος Παπαναστάσης του Κωνσταντίνου και της Όλγας, ξετυλίγοντας το κουβάρι της μνήμης του μας εξιστόρησε γεγονότα από τα δικά του μαθητικά χρόνια:

«Γεννήθηκα το 1922. Σχολείο πρωτοπήγα το 1928. Παρακολούθησα μαθήματα μέχρι την Πέμπτη τάξη, ενώ η γυναίκα μου η Καλλιόπη έβγαλε και την Έκτη τάξη. Ήμουν τυχερός, γιατί κοντά στο σπίτι μας έμενε ο παλιός δάσκαλος, Αποστόλης Χαραλάμπους. Ο ευγενικός αυτός άνθρωπος έλεγε συχνά στον πατέρα μου: «Κώστα, τα παιδιά πρέπει να μάθουν γράμματα, πρέπει να ανοίξουν τα μυαλά τους». Έτσι, ο πατέρας μου πείστηκε από τα λόγια του δασκάλου και μας έστειλε -σχεδόν όλα- στο σχολείο.

Ο μεγάλος μου αδελφός, ο Γιαννάκης, αποφοίτησε από το τετράχρονο δημοτικό (Δ' τάξη με το παλιό σύστημα) και παρακολούθησε και μία τάξη από το Ελληνικό Σχολείο-Σχολαρχείο στον Αστακό (την Ε' ή την Α' τάξη του Ελληνικού Σχολείου). Εγώ, λόγω των οικονομικών δυσκολιών που αντιμετώπιζε η οικογένειά μου, σταμάτησα το σχολείο στην Πέμπτη (Ε) Τάξη του 6/τούς Δημοτικού Σχολείου. Μάθαμε, δηλαδή, τα ίδια γράμματα.

Το σχολικό έτος 1932/3 που ήμουν στην Ε' Τάξη το σχολείο είχε πάνω από 100 παιδιά. Τα 60 παιδιά των Α', Β και Γ' τάξεων τα δίδασκε η Σοφία Μωραΐτη και τα άλλα παιδιά τα δίδασκε ο Λευκαδίτης δάσκαλος, Τιμολέων Μεσσήνης.

Η καθημερινή μου σχολική δραστηριότητα ήταν: Ξυπνούσα το πρωί, στις 7:30 π. μ., έτρωγα ένα πιάτο - τριμμένο με ψωμί- γάλα ή τσάι και ύστερα άρπαζα την υφασμάτινη τσάντα -υφασμένη στον αργαλειό - έβαζα γρήγορα μέσα το πινακάκι (πλάκα) και ξεκινούσα για το σχολείο. Στο δρόμο μου περνούσα από τον Άγιο Σπυρίδωνα. Εκεί με περίμεναν τα παιδιά της πάνω γειτονιάς, και όλοι μαζί κατηφορίζαμε για το «**Σχολείο της Παναγιάς**».

Περί τις 8:00 π.μ. όλα τα παιδιά συγκεντρωνόμασταν στην αυλή του σχολείου. Κάναμε προσευχή, λέγαμε τον εθνικό ύμνο και ύστερα -ανά

τάξη- μπαίναμε για μάθημα. Το σχολείο είχε δύο αίθουσες. Τα μικρά μπαίνανε από την ανατολική αίθουσα, και εμείς τα μεγάλα (Γ, Δ, Ε, ΣΤ) από τη δυτική. Θρανία στις τάξεις δεν υπήρχαν, οπότε αναγκαστικά όλα τα παιδιά καθόμασταν κατάχαμα, οκλαδόν (σταυροπόδι) ή πάνω σε πλακέ πέτρες. Άλλοτε καθόμασταν το ένα πίσω από το άλλο και άλλοτε σε ημικυκλική μορφή. Ο δάσκαλος ήταν μόνιμα όρθιος και κρατούσε στο ένα του χέρι ένα βιβλίο και στο άλλο μία μακριά βέργα για να φτάνει και τον τελευταίο-πίσω-μαθητή. Η τοποθέτηση των παιδιών ήταν πάνω κάτω η εξής: Συνήθως μπροστά ήταν τα μικρά της Τρίτης, μετά ακολουθούσαν τα παιδιά της Τετάρτης, πιο πίσω της Πέμπτης και στο τέλος προς τον τοίχο τα παιδιά της Έκτης. Τα παιδιά της ΣΤ΄ ήταν τα πιο ζωηρά. Κυρίως αυτά έκαναν μεγάλη φασαρία, και μέσα και έξω από την τάξη.

Άλλες φορές, επειδή το σχολείο ήταν μικτό, χωριζόμασταν μέσα στις αίθουσες και κατά φύλο. Τα αγόρια -όλων των μεγάλων τάξεων- κάθονταν από τη μια μεριά και τα κορίτσια από την άλλη. Ανάμεσα υπήρχε ένας μικρός διάδρομος για να περνά ο δάσκαλος.

Πίνακας ή άλλα σχολικά υλικά δε υπήρχαν. Η όποια γνώση αποκτιόταν μόνο κατά την παράδοση. Αν τα «έπαιρνες» τα γράμματα, δηλαδή αν είχες καλή μνήμη, γινόσουν και καλός μαθητής. Μέχρι τις 12:30 π.μ. γράφαμε, σβήναμε, διαβάζαμε και απομνημονεύαμε! Αυτή η δουλειά γινόταν και κατά το απογευματινό μάθημα (3-6) όπου διδασκόμασταν τα δευτερεύοντα μαθήματα (Θρησκευτικά, Γεωγραφία, Ιστορία, Φυσική).

Σπάνια, όμως, υπήρχε μαθητής που να θυμόταν την άλλη μέρα όσα έλεγε ο δάσκαλος την προηγούμενη, γι' αυτό και οι δάσκαλοι μας τιμωρούσαν πολύ αυστηρά. Η πιο συνηθισμένη τιμωρία ήταν οι σφαλιάρες, το τράβηγμα των μαλλιών και των αυτιών, οι ξυλιές στα πόδια και τα χέρια, η αποβολή από το μάθημα ή το σχολείο, η προσβολή-επίπληξη...κ. ά.

Κι όλα αυτά με τις «ευλογίες των γονιών μας και των νόμων»!

Τις περισσότερες φορές, ο δάσκαλος, έβαζε τους καλούς μαθητές της Ε΄ και της ΣΤ΄ τάξης να διαβάζουν τα μικρά της Τρίτης ή της Τετάρτης και ο ίδιος δίδασκε εμάς τους μεγάλους μαθητές γλώσσα, μαθηματικά ή φυσική (αλληλοδιδασκτική μέθοδος)».

Τα πρώτα ξύλινα θρανία στο 2/θέσιον Δημοτικόν Σχολείον Αρχ/ρίου

Το σχολικό έτος 1932/3 ήρθε στο σχολείο μας μια νέα δασκάλα, η Ακριβή. Η νέα δασκάλα αναπλήρωσε την Σοφία, η οποία είχε αποβιώσει από πνευμονία. Οι δύο δάσκαλοι, ο Μεσσήνης και η Ακριβή, το **Μάη του 1933**, λίγο πριν τελειώσει η σχολική χρονιά, **μας έφεραν στο σχολείο δύο μεγάλους μαύρους πίνακες και επί πρόσθετα των όσων είχαμε κάμποσα μεγάλα ξύλινα θρανία. Ήταν μια αξιόλογη και αξιέπαινη πρωτοβουλία της διεύθυνσης του σχολείου, της Σχολικής Εφορείας-Επιτροπής και της Κοινότητας Αρχοντοχωρίου.** Θυμάμαι

πως εκείνες τις ημέρες τόσο στο σχολείο όσο και σε ολόκληρο το χωριό, ήταν όλα γιορτινά! Για πολλές μέρες τα 100 και πλέον παιδιά του σχολείου «φορούσαμε το γιορτινό χαμόγελό μας και ονειρευόμασταν «**λαγούς με πετραχήλια**». Τον εμπλουτισμό του σχολείου με θρανία, πάγκους, πίνακες και άλλων σχολικών υλικών τον συζητούσαν στις παρέες, στα καφενεία οι γονείς μας και οι γέροι, οι οποίοι γελούσαν κρυφά κάτω από τα **τσιγκελωτά μουστάκια** τους! Το γεγονός αυτό το συζητούσαν στις απογευματινές μαζώξεις τους και οι γυναίκες του χωριού!

Την επόμενη σχολική χρονιά η κοινότητα ενίσχυσε οικονομικά τη Σχολική Εφορεία. Έτσι αγοράστηκαν οι πρώτοι χάρτες, Ιστορίας και Γεωγραφίας, και το απαραίτητο εποπτικό υλικό που χρειαζόνταν ο δάσκαλος και οι μαθητές». (...)

Τελειώνοντας την αφήγησή του, ο σεβάσμιος γέροντας, διατύπωσε την ευχή να μη ζήσουν ποτέ τα παιδιά του κόσμου, όπως ζήσανε αυτά τα δικά τους παιδικά και μαθητικά χρόνια.

Εικ.9. Σχολική αίθουσα στα παλιά χρόνια!

https://www.google.com/search?rlz=1C1CHMO_eIGR579GR579&q

Ο Γεώργιος Σπ. Καϊμενάκης στην δική του εξιστόρηση ανέφερε πως «..Κείνα τα χρόνια το σχολείο ήταν μικρό, οι αίθουσες στενές, υγρές και τα παράθυρα λιγοστά. Ο δάσκαλος δίδασκε πάντα όρθιος. Τα βιβλία του τα είχε πάνω σε ένα παλιό αναλόγιο. Σπάνια υπήρχε τραπέζι στην τάξη. Τα παιδιά, άλλοτε καθόταν σε ξύλινους πάγκους και άλλοτε σε μικρά σκαμνάκια. Παλιότερα, ιδίως στις δύσκολες οικονομικά, κοινωνικά και εθνικά εποχές (δεκαετίες του 1910 και 1920) καθότανε κατάχαμα-σταυροπόδι ή πάνω σε πέτρες!

Για σάκα είχανε ένα μικρό υφασμάτινο σάκο το λεγόμενο ταϊσάρι ή μάρσιπο, το οποίο ήταν σχεδόν άδειο. Τα βιβλία ήταν λιγοστά και δυσεύρετα. Τα περισσότερα δε ήταν ακατανόητα, αφού ήταν γραμμένα στην καθαρεύουσα γλώσσα (οι λέξεις ήταν τονιζόμενες, ήταν γραμμένες με πνεύματα, ψιλή και δασεία, και με δύο τόνους, οξεία και περισπωμένη).

Η μάθηση αποκτιόταν με τη μέθοδο της απομνημόνευσης. Κι αν κανείς δεν μπορούσε να ανταποκριθεί στ' απλά και λίγα γράμματα που πρόσφερε ο δάσκαλος, τότε έπεφτε η ράβδος και οι βασανιστικές τιμωρίες. Ο ξυλοδαρμός δεν είχε όρια. Το κλείσιμο μέσα στην αίθουσα ήταν σε ημερήσια διάταξη. Άλλωστε το προέβλεπαν και οι τότε νόμοι, οι οποίοι στηρίζονταν στη ρήση: «το ξύλο βγήκε από τον παράδεισο» (...)
Τα παιδιά τότε μαθαίνανε «γράμματα του ποδαριού», γι' αυτό και οι μαθητές που συνέχιζαν τα γράμματα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ήταν ελάχιστοι, μετρημένοι στα δάχτυλα του ενός χεριού». (...)

Ο Μήτσης Σωκρ. Θεόδωρος ύστερα από «βασανιστικές ανακρίσεις» εξιστόρησε τις δικές του σχολικές μνήμες: «Εγώ ακολούθησα στο σχολείο τον μεγαλύτερο αδερφό μου, τον Επαμεινώνδα Σωκρ. Μήτση, που ήταν πολύ καλός μαθητής. Αυτός μας βοήθησε τόσο εμένα όσο και τον αδερφό μου, Θύμιο (αργότερα λαϊκό ποιητή του χωριού) στα πρώτα σχολικά μας βήματα.

Στα δικά μου σχολικά χρόνια, το δημοτικό λειτούργησε με έξι τάξεις (6/χρονο) και με δύο δασκάλους (2/θέσιο), αφού είχε, όπως προέβλεπε ο νόμος, **εγγεγραμμένους πάνω από 100 μαθητές**. Πρωτοπήγα σχολείο το σχολικό έτος 1925/6 και αποφοίτησα το σχολικό έτος 1932/33. Τότε η εγγραφή στην Α' Τάξη του Δημοτικού γίνονταν στην ηλικία των 6/7 χρόνων. Στην Α' τάξη είχα δασκάλα την **Δήμητρα Γατσόρη**. Έκανα μάθημα στην αίθουσα που είχε είσοδο από την ανατολική πλευρά του κτιρίου. Στην Τρίτη τάξη μας έκανε μάθημα η **Σοφία Μωραϊτή**. Στις τρεις τελευταίες τάξεις μας ανέλαβε ο νεοδιοριζόμενος, εκ Λευκάδας καταγόμενος δάσκαλος, **Τιμολέον Μεσσήνης**. Σε αυτά τα σχολικά χρόνια έμπαινα στην αίθουσα από την νότια είσοδο του κτιρίου.

Το 1926 που πρωτοπήγα στο σχολείο η φοίτηση ήταν 4/ετής. Κατά το σχολικό έτος 1928-29, τη χρονιά που τέλειωσα την Τρίτη τάξη, τα χρόνια φοίτησης έγιναν έξι (6). Η νέα κυβέρνηση του Βενιζέλου μας πρόσθεσε άλλα δύο χρόνια στη βασική μας εκπαίδευση. Έτσι δεν χρειάστηκε να πάμε στον Μύτικα ή τον Αστακό για να ολοκληρώσουμε τις σχολικές γνώσεις (Ε' και Στ' ή Α' και Β' του Ελληνικού Σχολείου). (...)

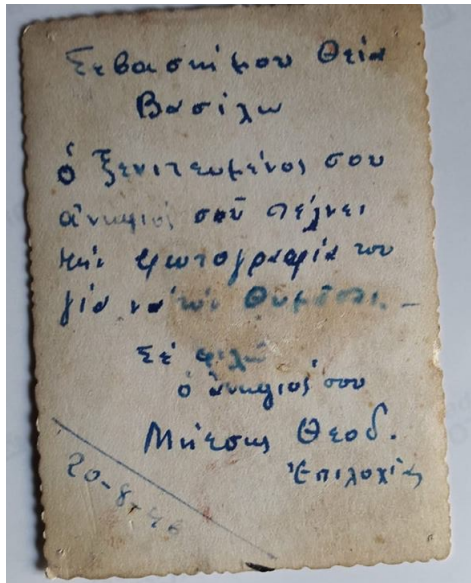
Αρχιτεκτονικά το σχολείο ήταν ισόγεια μονοκατοικία, δομημένη με ντόπια ασβεστολιθική πέτρα. Ο χώρος μπροστά και πίσω από το κτίριο ήταν περιτειχισμένος και λειτουργούσε σαν μια μεγάλη και ασφαλή αυλή. Τα μεγάλα αγόρια σε όλα τα διαλείμματα πήγαιναν και καθότανε στα «κοτρώνια/άκια» (κοντά στο σπίτι του Τριάντη), τα κορίτσια περνούσαν την ώρα τους στον περιβάλλοντα χώρο της Παναγίας, και οι μικροί μαθητές πηγαινοέρχονταν στον στενόμακρο αύλειο χώρο.

Βέβαια, κείνα τα χρόνια η παρουσία μας στο σχολείο ήταν ελλιπής. Τα περισσότερα παιδιά δύο μέρες παρακολουθούσαν μαθήματα στο σχολείο και δέκα μέρες πήγαιναν στα πράματα (ζώα). Κι όταν πλάκωνε χειμώνας,

φυσικός και τεχνικός, τότε όλα τα παιδιά αγρίευαν. Ήμασταν βλέπεις παιδιά αφημένα και παρατημένα και ως εκ τούτου πάρα πολύ ζωνηρά. Οι δάσκαλοι μας μάζευαν από τα σπίτια, τα χωράφια και τις στάνες και μας οδηγούσαν στο σχολείο... Ήθελαν να μας μάθουν τα στοιχειώδη γράμματα, δηλαδή να γράφουμε, να διαβάζουμε και να λογαριάζουμε. **Θυμάμαι, πως μια φορά που ήρθαν να μας πάρουν από το σπίτι...εμείς τους κρυφοπετούσαμε πέτρες και γελούσαμε.**

«Ο Λευκαδίτης δάσκαλος, Τιμολέων Μεσσήνης, ήταν αυτός που με ανθρώπινες, σοφές κουβέντες έπεισε τον πατέρα μου, Σωκράτη, να με αφήσει να συνεχίσω τη φοίτηση στο σχολείο και να ολοκληρώσω το 6/τάξιο σχολείο. Το ίδιο έκανε και με τους θείους μου, Γώγο και Διονύση. Ο Γώγος άφησε τον Πίπη να βγάλει την Στ' τάξη, και ο Διονύσης την Καλλιόπη Καϋμενάκη-Παπαναστάση. Χάρης στην παραίνεση του εξαίρετου αυτού δασκάλου και οι τρεις μας παρακολουθήσαμε όλες τις τάξεις του 6/ετούς Δημοτικού Σχολείου Αρχοντοχωρίου, και αποφοιτήσαμε από αυτό έχοντας μάθει να γράφουμε και να διαβάζουμε πολύ καλά, αλλά και να σκεφτόμαστε σωστά.

Τις περισσότερες φορές διάβαζα μόνος μου, και καμιά φορά πήγαινα και διάβαζα με το συμμαθητή και θείο μου, Στάθη Π. Δρακά. Ήμουν πολύ καλός στην Ανάγνωση και στα Μαθηματικά. Θυμάμαι πως την ημέρα της αποφοίτησής μου από το δημοτικό ο δάσκαλος συμβούλεψε τον πατέρα μου να με στείλει για να δώσω εισιτήριες εξετάσεις για το ημι-Γυμνάσιο Αστακού ή στο Ημιγυμνάσιο Κατούνης, όπως έκανε ο θείος μου ο Στάθης. Όμως, οι πιέσεις του δασκάλου δεν είχαν αποτέλεσμα, αφού τα οικονομικά προβλήματα της οικογένειας, η ορφάνια (ήμουν ορφανός από μάνα), αλλά και οι κοινωνικές αντιλήψεις της εποχής εκείνης έβαλαν φραγμό και στα δικά μου όνειρα. Δεν προχώρησα, «παρέμεινα πίσω» όπου και ανέλαβα την ευθύνη και την υποχρέωση της φύλαξης των ζώων στις ράχες του Καλοβουνιού. (...)

Εικ. 10. *Η φωτ. είναι από το φωτ. αρχείο των

Νίκου και Λάμπρου Π. Γιαννέλη.

Η ιδιόγραφη αφιέρωση του *Μήτση Σωκρ. Θεοδώρου* είναι ένα δείγμα γραφής, στην καθαρεύουσα γλώσσα..., με κανονικά καλλιγραφικά εκφραστικά γράμματα... και με λόγια που είναι γραμμένα με πολύ γνώση, αγάπη, σεβασμό, ευλάβεια και ευαισθησία προς την αδερφή της μάνας του, Βασίλω Δρακά, σύζυγο του Π. Γιαννέλη.

*Η καθηγήτρια Μαρία Ευθυμίου υποστηρίζει (dihfo.gr) πως ο απόφοιτος του παλιού 6/ταξίου Δημοτικού (Β' Τάξη του Ελληνικού Σχολείου ή Σχολαρχείου ή Β' Τάξη του 8/ταξίου αργότερα Γυμνασίου) ήξερε περισσότερα... από τους απόφοιτους του λυκείου σήμερα...!!!

Η Όλγα Ν. Μπανιά, σύζυγος του Νικολάου Χαντζαρά, σε ηλικία 90 ετών, μας περιέγραψε με γλαφυρό τρόπο τα δικά της σχολικά χρόνια:

« Γράφτηκα στο σχολείο το 1926 και τέλειωσα το δημοτικό σχολείο το 1932/33 στο κτίριο που είναι σήμερα το Αγροτικό Ιατρείο.

Μετά το 1928 στο χωριό γινόταν κοσμογονία. Φαίνονταν ότι τα πάντα άλλαζαν με πολύ γρήγορους ρυθμούς. Ο καινούριος δάσκαλος έφερε άλλο αέρα στο σχολείο και τα παιδιά άρχισαν το ένα μετά το άλλο να εγγράφονται στο σχολείο. Αυτή η κινητικότητα της κοινωνίας ανάγκασε και τους δικούς μου γονείς να με αφήσουν να συνεχίσω το σχολείο. (...)

Η τάξη μου από την Γ' μέχρι την ΣΤ' ήταν μικτή. Μεταξύ των συμμαθητών μου ήταν ο Σπύρος Γ. Μήτσης, ο Θεόδωρος Σωκρ. Μήτσης, ο Αλέξης Σκέντος, ο Θωμάς Γαρμπής, ο Γάκιος Β. Καϋμενάκης, ο Χρήστος Απ. Φράγκος, ο Νίκος Στ. Πεταλιάς, η Σεβαστή και η Μαρία Αηδόνη, ο Νίκος Πιτσινέλης, η Ξούλα-Χρυσούλα Λιοπύρη-Πανούτσου, ο Θεοδ. Γιαγότησης, ο Ιωάννης Παν. Λιάκας, ο Σωτήρης Απ. Τσίνας, ο Γεώργιος Σπ. Καϋμενάκης, ο Στάθης Π. Δρακάς, ο Ιωάννης Στυλιανού Καρκάσης, ο Δημήτριος Ν. Καϋμενάκης, ο Επ. Αηδόνης, ο Θεόδωρος Αηδόνης, ο Γιώργος Μπανιάς, ...κ.ά. (βλέπε παρακάτω τη μαθητική κατάσταση).

Εγώ ήμουν καλή μαθήτρια Το απολυτήριο το είχα πάρει με άριστα 10! Τότε το «άριστα» τόσο στα μαθήματα όσο και στη διαγωγή ήταν το 8

ή το 9. θυμάμαι πως, όταν αποφοίτησα από τη Στ' τάξη ήρθε στο σπίτι μας ο δάσκαλος **Τιμολέων Μεσσήνης** και συμβούλευε τον πατέρα μου να με στείλει στα Γιάννενα ή στο Μεσολόγγι για να συνεχίσω τις σπουδές μου. Τον παρακαλούσε να με στείλει να σπουδάσω δασκάλα ή σε μια κατώτερη 3/χρονη επαγγελματική σχολή απ' όπου θα έβγαινα δασκάλα στα οικοκυρικά (Διδασκαλείο Οικοκυρικών).

Τότε στην περιοχή μας υπήρχε μόνο το 2/τάξιο Γυμνάσιο Αστακού (πρώην Ελληνικό Σχολείο - Σχολαρχείο). Αν κανείς ήθελε να σπουδάσει σε ανώτερη βαθμίδα, έπρεπε να πάει στον Αστακό, στο Αγρίνιο, στη Λευκάδα, στα Γιάννενα ή στο Μεσολόγγι.

Δυστυχώς, η νοοτροπία του χωριού και των δικών μου - «κορίτσι πράμα και μοναχοκόρη μόνη της σε ξένο τόπο...»- δεν μου επέτρεψαν να συμπληρώσω τις γνώσεις του δημοτικού και να συνδέσω τις όποιες γνώσεις μου με την μελλοντική επαγγελματική μου πορεία...»

Ο Νίκος Παν. Γιαννέλης, ξετυλίγοντας το κουβάρι της μνήμης των παιδικών του χρόνων μας εξιστόρησε: «Στα δύσκολα εκείνα χρόνια τα περισσότερα παιδιά δεν πηγαίναμε σχολείο, αφού οι γονείς μας μας ήθελαν δίπλα τους στις διάφορες γεωργοκτηνοτροφικές δουλειές. Ως εκ τούτου το πρόβλημα της σχολικής διαρροής και κατά συνέπεια του αναλφαβητισμού επηρέαζε αρνητικά περισσότερο τους φτωχούς μαθητές και λιγότερο τα παιδιά των λίγων ευκατάστατων οικογενειών.

Κείνα τα χρόνια ο αναλφαβητισμός τόσο στους ανηλίκους όσο και στους ενηλίκους του χωριού ήταν πολύ μεγάλος, και οι επιπτώσεις του στις συναλλαγές και στην κοινωνική ζωή ακόμη μεγαλύτερος. Σχεδόν όλοι οι αγράμματοι ενήλικες αντιμετώπιζαν σοβαρές δυσκολίες τόσο στις καθημερινές τους δραστηριότητες όσο και στην επαγγελματική τους ζωή (λογαριασμούς με το γαλατά, με τους εμπόρους κτηνοτροφικών υλικών και προϊόντων, τους εμπόρους κρέατος και λαδιού, τους εμπόρους καπνού, τους μανάβηδες, τους πραματευτάδες...κ.ά.). Τις περισσότερες φορές οι αγράμματοι αποξενώνονταν από το κοινωνικό τους περιβάλλον, καθώς ένιωθαν μειονεκτικά. Όσοι δε ένιωθαν κάποια αδυναμία στην κατανόηση κειμένων και την ενημέρωση αυτοί μετατρέπονταν σε εξαρτημένα άτομα και αντικείμενα εκμετάλλευσης.

Ο σκληρά εργαζόμενος δάσκαλος, Τιμολέων Μεσσήνης, για να αντιμετωπίσει το μεγάλο πρόβλημα του αναλφαβητισμού οργάνωσε, στα πλαίσια της **εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης του 1928/29, βραδινό τμήμα εκπαίδευσης αναλφάβητων-νυχτερινό σχολείο** με σκοπό την καταπολέμηση του αναλφαβητισμού όσων είχαν υπερβεί την προβλεπόμενη ηλικία φοίτησης στο δημοτικό.

Γενικά το πρόβλημα του αναλφαβητισμού ήταν μεγάλο, τόσο σε έκταση όσο και σε βάθος, και αποτελούσε τροχοπέδη στην πρόοδο, τον οικογενειακό, οικονομικό και κοινωνικό προγραμματισμό των κατοίκων.

Ο Σπύρος (Πίπης) Γεωργ. Μήτσης μας εξιστόρησε –εν ζωή- μεταξύ των άλλων και ένα απρόβλεπτο γεγονός που συνέβη στο χώρο του σχολείου, το σχολικό έτος 1931-32: «... Όταν πήγαινα Δημοτικό Σχολείο (1926-1932) ο δάσκαλός μου, ο Τιμολέων Μεσσήνης, έκανε μάθημα 40 ώρες την εβδομάδα (σήμερα 20 με 24) και δίδασκε σε 60 και πλέον μαθητές (σήμερα 10-25) μέσα σε μία μικρή αίθουσα. Δύσκολα χρόνια, και οι απαιτήσεις του σχολείου μεγάλες. Η γενιά η δικιά μου έμαθε τι θα πει πλάκα στις δύο πρώτες τάξεις του σχολείου, τετράδιο στις άλλες τέσσερις και κονδύλι στην έκτη. Θυμάμαι πως τα περισσότερα παιδιά, μόλις σήμανε η ώρα για το σχολείο (όταν δηλαδή χτυπούσε η καμπάνα ή το σήμαντρο, ή λαλούσε ο πετεινός, ή έβγαινε ο ήλιος...) τα έπιανε κοιλόπονος, συχνοουρία ή έτρεμε το κάτω χείλος τους.

Υπήρχαν φορές που περιμέναμε τους συμμαθητές-φίλους μας κοντά στο Αλωνάκι ή στην Παναγία όπου τους εξηγούσαμε γρήγορα και περιληπτικά τα μαθήματα...

Απ' όλα τα παιδιά τα γράμματα τα «έπαιρνε» περισσότερο ο Γάκιος Β. Καϊμενάκης, ο Θωμάς Γαρμπής, ο Αλέξης Σκέντος, ο Θόδωρος- Ράκιος Σωκρ. Μήτσης, ο Χρήστος Απ. Φράγκος (Κανέλλης), ο Θόδωρος Β. Αηδόνης, ο Νίκος Πανούτσος, η Χρυσούλα Ευστ. Λιοπύρη-Πανούτσου, η Σταυρούλα Δημ. Κρικκώνη, ο Στάθης Π. Δράκας, η Όλγα Ν. Μπανιά-Χαντζαρά..κ. ά.. Γενικά με τους συνομηλίκους-συμμαθητές μου ήμασταν όλοι μια μεγάλη παρέα και καλοί φίλοι.

Ο δάσκαλος διέθετε χρόνο και για εξωδίδακτικές δράσεις. Στις εθνικές γιορτές ασχολούνταν με το σχολικό θέατρο, και κατά τη λήξη του σχολικού έτους διοργάνωνε εξαιρετες πολιτιστικές-αθλητικές εκδηλώσεις.

Το σχολικό έτος 1931-1932, που ήμουν μαθητής στην ΣΤ' Τάξη, συνέβη ένα γεγονός που μου έμεινε ανεξίτηλο στο νου και την ψυχή. Ο μεγαλύτερος αδερφός μου, ο Στάθης, έγινε ο πρωταγωνιστής ενός «θεατρικού σκηνικού» και παρά λίγο να στοιχίσει τη ζωή των παιδιών και του δασκάλου:

Ήταν 24 Μαρτίου. Το σχολείο προετοιμάζονταν για την εθνική γιορτή. Όπως συνέβαινε σε όλες τις γιορτές έτσι και στη γιορτή της 25^{ης} Μαρτίου ο δάσκαλος μοίρασε ρόλους σε μαθητές για να παρουσιάσουν ένα θεατρικό σκέτς, και να απαγγείλουν ποιήματα. Εγώ δεν ήμουνα μέσα στις επιλογές του δασκάλου, αν και το ήθελα πολύ. Αυτό με στεναχώρησε, και άρχισα να παραπονιέμαι στον μεγαλύτερο 20/χρονο αδερφό μου, Στάθη. Η ενοχλητική γκρίνια μου τον εξόργισε και πριν καν στεγνώσουν τα δάκρυα άρπαξε το τουφέκι, και χωρίς λογική συνέχεια κατέβηκε στο σχολείο και άρχισε να το γαζώνει με τις σφαίρες! Ευτυχώς, δεν έγινε κανένα κακό!

Η πράξη αυτή του αδερφού μου με έκανε να βλέπω τα μάτια του δασκάλου και των συμμαθητών μου με ντροπή! Για να αποφύγω τις όχι και τόσο

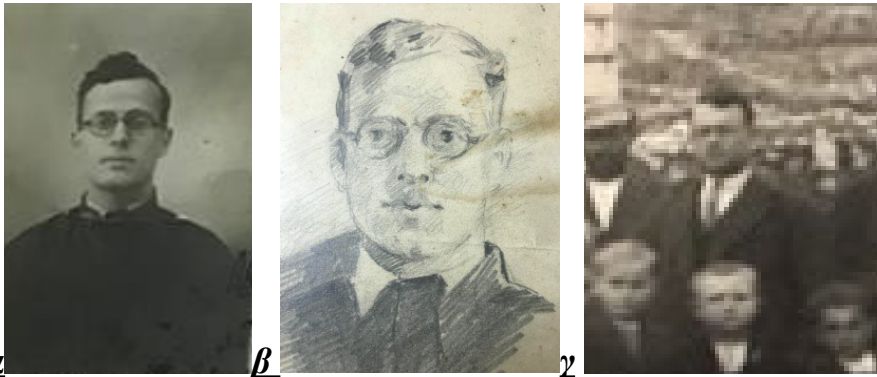
ευχάριστες στιγμές διέκοψα τη φοίτηση για πολύ καιρό. Πήγα στην καλύβα του πατέρα μου. Έτσι απομονώθηκα από τους φίλους και τους συμμαθητές μου.

Μετά από πολλές μέρες απουσίας και λίγο πριν κλείσει το σχολείο ήρθε στο σπίτι μας ο δάσκαλος και ζήτησε από τον πατέρα μου (δίκαιος κριτής του χωριού και βοηθός ψάλτη) να με στείλει οπωσδήποτε στο σχολείο για να **συμμετάσχω, αφενός μεν στις απολυτήριες εξετάσεις**, αφετέρου δε να πάρω το Απολυτήριο και με αυτό να δώσω εισαγωγικές στο Γυμνάσιο Αστακού. Η προτροπή του δασκάλου έπιασε τόπο. Φορτωμένος με τις ενοχές μου πήγα στο σχολείο όπου μετά από λίγες μέρες πήρα μέρος στις απολυτήριες εξετάσεις! Τα αποτελέσματα ήταν ενθαρρυντικά και οι βαθμοί άριστοι! Στη γιορτή της αποφοίτησης, ο μεγαλόψυχος αυτός άνθρωπος μου έδωσε το Απολυτήριο με « άριστα 9» και διαγωγή Κοσμιωτάτη. (**διπλό αριστείο**, βλ. Απολυτήριο) Τη στιγμή της παράδοσης του απολυτηρίου με συμβούλεψε να δώσω εισιτήριες εξετάσεις για την εισαγωγή μου στο Γυμνάσιο Αστακού ή να πάω να φοιτήσω στην Ιερατική Σχολή Μεσολογγίου, όπου φοιτούσε και ο ξάδερφός μου, Δημ. Σπ. Καϋμενάκης.
*1

Δυστυχώς, αν και ήμουν καλός μαθητής, δεν μπόρεσα να συνεχίσω τα γράμματα. Η οικογένειά μου δεν είχε την οικονομική ευχέρεια να μου νοικιάσουν σπίτι, να μου πληρώνουν τη διατροφή, τα βιβλία... κ. .α. Έτσι οδηγήθηκα κι εγώ, όπως όλα τα αδέρφια μου και τα ξαδέρφια μου στο βουνό, στις "Κοκορεφτιές", όπου έγινα βοσκός σε 200 γιδοπρόβατα.

Εικ. 11. Ντοκουμέντο, Αρχείο Άννας Μεσσήνη-Σουρτζή: Οι μαθητές, οι γονείς, ο δάσκαλος και οι αρχές... στην εθνική γιορτή της 25^{ης} Μαρτίου, που οργάνωσε το 2/θέσιον Δημοτικόν Σχολείον Αρχοντοχωρίου κατά το σχολικό έτος 1931/32. Αν κάποιος/οια μπορεί να αναγνωρίσει στην φωτογραφία κάποιο συγγενικό του πρόσωπο ή γνωρίζει κάτι για την εποχή εκείνη, ας το μοιραστεί μαζί μας.

Εικ. 13^α, β, γ, Ντοκουμέντο, Αρχείο Άννας Μεσσήνη-Σουρτζή

Ο Λευκαδίτης δάσκαλος, Τιμολέων Μεσσήνης, «ήταν πολύ ήρεμος, γλυκομίλητος, ευγενής, καλοσυνάτος, πράος, αγαπητός, μορφωμένος, μεθοδικός, οργανωτικός. Είχε μία έκδηλη αγάπη για τους μαθητές του. Η μεγαλοσύνη του επέτρεπε να είναι επιεικής, να προστατεύει και να δίνει ευκαιρίες στους μαθητές, ώστε να γίνουν καλύτεροι και χρήσιμοι άνθρωποι!

Εικ. 14. Απολυτήριο του μαθητή της έκτης τάξης του Δημοτικού Σχολείου Αρχοντοχωρίου, Σπύρου Γεωρ. Μήτση (Πίπη), κατά το Σχολικό Έτος 1931-1932. Το Απολυτήριο μου το παραχώρησε ο μπαρμπα- Πίπης τη δεκαετία του 2000 για τις ανάγκες της εργασίας με θέμα: «Η εκπαίδευση στο Αρχοντοχώρι κατά τον 19^ο και 20^ο αι.».

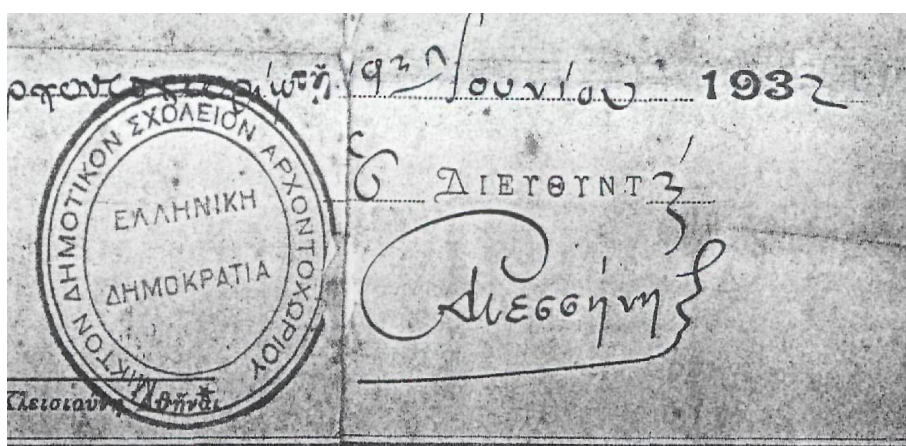
Το Απολυτήριο φέρει τη σφραγίδα του σχολείου και την υπογραφή του διευθυντή Τιμολέων Μεσσήνη.

Εικ. 15α

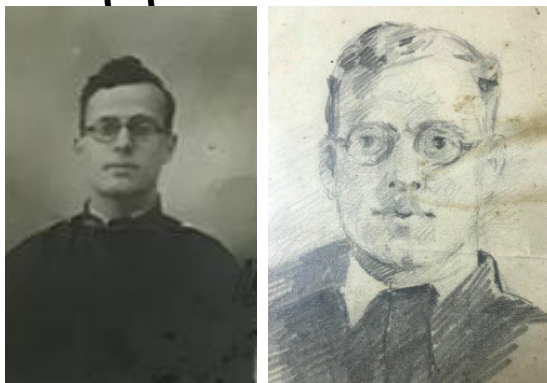
Η σφραγίδα του σχολείου μας πληροφορεί πως τη χρονική αυτή περίοδο (1928-1933) το Δημοτικό Σχολείο Αρχοντοχωρίου λειτουργούσε με βάση τις μεταρρυθμιστικές αλλαγές της κυβέρνησης Βενιζέλου και των υπουργών Παιδείας, Γόντικα (1928-1930) και Παπανδρέου (1930-1933), ως εξατάξιο και 2/θέσιο Μικτόν Δημοτικόν Σχολείον Αρχοντοχωρίου.

Επίσης μας πληροφορεί πως το πολιτειακό σύστημα της εποχής εκείνης ήταν η Ελληνική Δημοκρατία ή Αβασίλευτη Δημοκρατία (ο Βασιλιάς Γεώργιος είχε αυτοεξοριστεί μετά το 1925. Επανήλθε δε μετά τη δικτατορία του Κονδύλη και συμβασίλευσε με τον Μεταξά....).

Εκ. 15 β. Το απολυτήριο του μαθητή της Έκτης τάξης, Σπύρου Γ. Μήτση, κατά το σχολικό έτος 1931-32, υπογράφεται από το δάσκαλο-διευθυντή του 6/χρονου 2/θεσίου Δημοτικού Σχολείου Αρχοντοχωρίου, Τιμολέων Μεσσήνη.

Γ5. Σύντομο Βιογραφικό του Λευκαδίτη δασκάλου, Τιμολέων Διαμαντή Μεσσήνη

Ο Τιμολέων Μεσσήνης,

ο γιος του ιχθυοπώλη Διαμαντή Μεσσήνη, γεννήθηκε στη Λευκάδα το 1906. Τα πρώτα γράμματα τα έμαθε στο Α΄ Δημοτικό Σχολείο Λευκάδας (1912-1916). Στη συνέχεια φοίτησε για τέσσερα χρόνια στο Ελληνικό Σχολείο Λευκάδας (1916-1920). Τελείωσε τις 2/χρονης εγκύκλιες σπουδές του -1920-1922- στο Γυμνάσιο Λευκάδας το σχολικό έτος 1922 (4-4-2- =10/χρονη εκπαίδευση).

Το 1922 εισήχθη στη Ρ.Ε.Σ.–Ριζάρειο Εκκλησιαστική Σχολή, ως υπότροφος του κληροδοτήματος Στεφανίδη απ' όπου και έλαβε το πτυχίο του δασκάλου (“*διδασκαλικόν πτυχίον*”).

Την περίοδο αυτή, η Ριζάρειος Εκκλησιαστική Σχολή (1837) μαζί με το Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο, τη Σχολή Ευελπίδων και το Αρσάκειο, αποτελούσαν τα αξιολογότερα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας μας!

Μετά την εκπαίδευσή του στην Ριζάρειο Σχολή (Παιδαγωγική Ακαδημία) ήρθε ο πρώτος του διορισμός. Το σχολικό έτος 1929/30 διορίστηκε στο «*2/θέσιον Δημοτικόν Σχολείον Αρχοντοχωρίου Αιτ/νίας*» όπου και εργάστηκε μέχρι το 1934 (εκπαιδευτική περίοδο 1929/30-1933/4).

Στο Αρχοντοχώρι ανέπτυξε **πολυεπίπεδη και πολυσχιδή δράση. Κινητοποίησε την κοινωνία του Αρχοντοχωρίου και τους κρατικούς θεσμούς ώστε να οργανωθεί καλύτερα το Δημοτικό Σχολείο Αρχοντοχωρίου προς όφελος της εκπαίδευσης, των παιδιών και της κοινωνίας.**

Κατά τους μνημονευθέντες μαθητές του Σπύρο Γ. Μήτση, Καλλιόπη Διον. Καϋμενάκη, Σπύρο Κ. Παπαναστάση, Σταυρούλα Δ. Κρικκώνα, Χρήστο Απ. Φράγκο, Δημ. Ν. Καϋμενάκη, Θεόδωρο Αηδόνη, Φώτιο Γιαννέλη, Γιάννη Π. Λιάκα, Μήτση Σωκρ. Θεόδωρο...κ. ά. (βλ. τη μαθητική κατάσταση), **ο δάσκαλος, Τιμολέων Μεσσήνης, «ήταν πολύ ήρεμος, γλυκομίλητος, ευγενής, καλοσυνάτος, πράος, αγαπητός, μεθοδικός, οργανωτικός. Είχε μία έκδηλη αγάπη για τους μαθητές του. Η μεγαλοσύνη του επέτρεπε να είναι επιεικής, να προστατεύει και να δίνει ευκαιρίες στους μαθητές να γίνονται καλύτεροι!**

Για την εκπαιδευτική και κοινωνική του δράση τιμήθηκε, το 1934, από το Υπουργείο Παιδείας (όταν έφυγε από το Δημοτικό Σχολείο Αρχοντοχωρίου).

Στο Αρχοντοχώρι, ο Τιμολέων Διαμ. Μεσσήνης, αρχικά διέμενε στο σπίτι του Κολλιιά (σημερινό σπίτι του Φ. και Π. Κακούρη) και στη συνέχεια στο σπίτι του Στέλιου Καρκάση. Την περίοδο αυτή βάφτισε τον Αγησίλαο-Σίλα Καρκάση και απέκτησε ισχυρούς διαχρονικούς δεσμούς με την οικογένεια Στ. Καρκάση. Περί το 1933 αρραβωνιάστηκε τη δασκάλα Σοφία Μωραϊτή, όμως, η νεαρή δασκάλα υπέστη βαρύ κρυολόγημα ...και απεβίωσε».

Το 1934 ο δάσκαλος Τιμολέων Μεσσήνης επέστρεψε στη Λευκάδα όπου και εργάστηκε από τη θέση του Διευθυντή Α' μέχρι το 1964 **στο Β' 6/θέσιο Λευκάδας (1936-1964).**

Επίσης -επαγγελματικά- χρημάτισε κατ' επανάληψη **Αναπληρωτής Επιθεωρητής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (Στοιχειώδους Εκπαιδευσεως.** Από τη θέση αυτή φρόντιζε για το καλύτερο και για το Δημοτικό Σχολείο Αρχοντοχωρίου, το σχολείο που είχε πρωτο διοριστεί. **Στη Λευκάδα είχε δε αναπτύξει πλούσια Εκπαιδευτική και Κοινωνική δράση: Οργάνωση Εκκλησιαστικής Χορωδίας, Ανασυγκρότηση και ταξινόμηση της Δημοτικής Βιβλιοθήκης, Έφορος Φιλαρμονικής Λευκάδας, Μέλος του Δ.Σ. του Ε.Ε. Σταυρού Λευκάδας, Εισηγητής Παιδαγωγικών θεμάτων σε διοργανωθέντα τοπικά Συνέδρια, Μέλος σε Δ.Σ. Πολιτιστικών Συλλόγων ... κ. ά.**

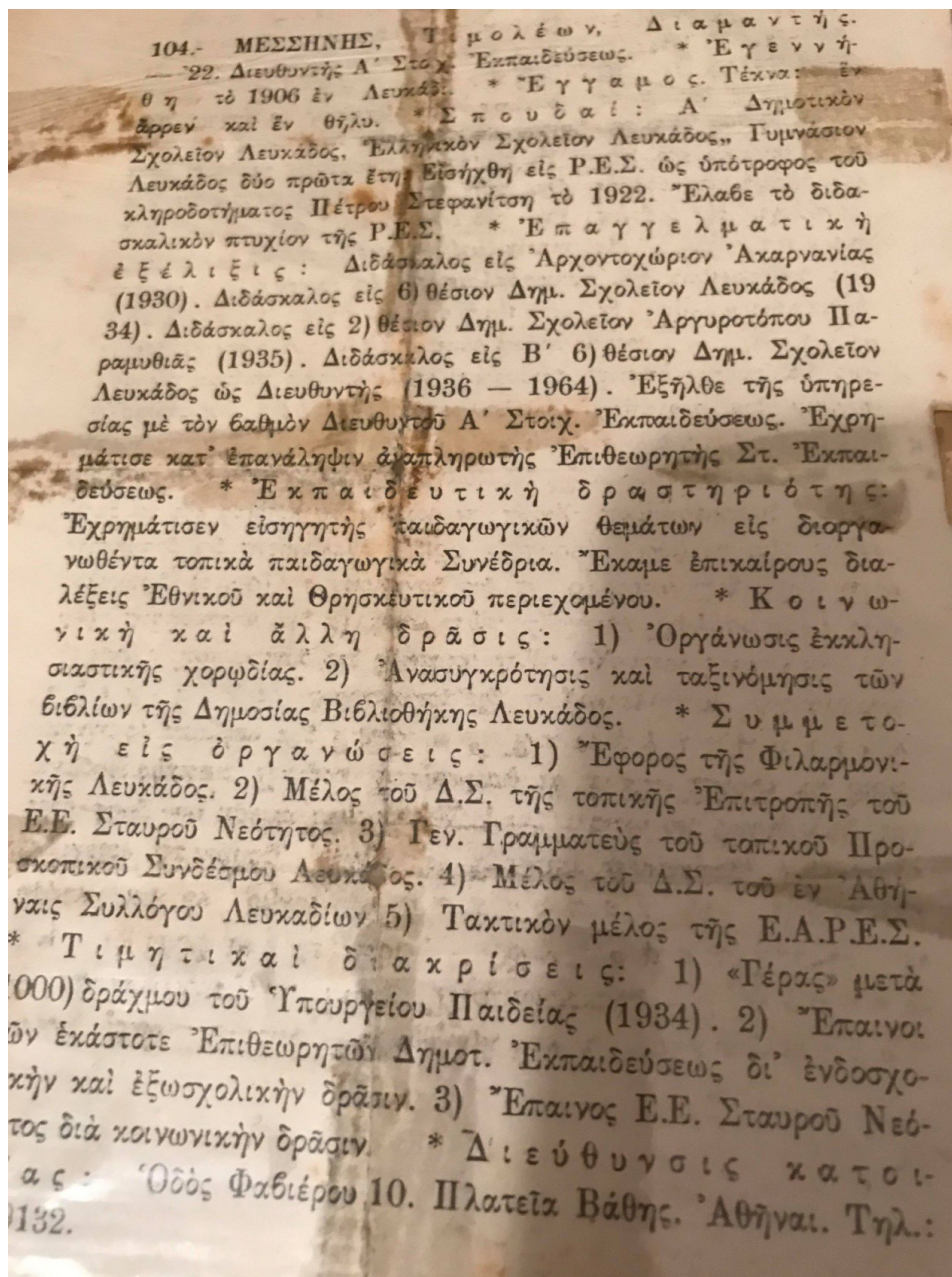
Για την κοινωνική και εκπαιδευτική του δράση τιμήθηκε από τους Επιθεωρητές Εκπαίδευσης, τον Ε.Ε. Σταυρό, από το Υπουργείο Παιδείας, ..κ.ά.

Ο δάσκαλος Τιμολέων Διαμαντή Μεσσήνης ανήκει στη γενιά της προσφοράς και του χρέους. Γενικά ακτινοβόλούσε ανθρωπιά και λευκαδίτικο Πολιτισμό!

Αυτός είναι ο λόγος που οι τότε μαθητές του τον κράτησαν .. στη μνήμη τους μέχρι να κάνουν το δικό τους ταξίδι!

Εκπαιδευτικό-Πληροφορικό Υλικό

Δύο έγγραφα (Βιογραφικό και Πτυχίο Ρ.Ε.Σ. , που βρίσκοντα στο αρχείο της Άννας Σουρτζή- Μεσσήνη, μας πληροφορούν πως ο Τιμολέων Διαμ. Μεσσήνης αποφοίτησε από τη Ριζάρειο Εκκλησιαστική Σχολή τον Ιούνιο του 1929 και έχοντας το άριστον διδασκαλικόν πτυχίον μιας εκ των σπουδαιότερων ελληνικών σχολών, διορίστηκε στο Δημοτικό Σχολείο Αρχοντοχωρίου το Σεπτέμβρη του 1929

Εικ. 16. Βεβαίωση υπηρεσιακῆς κατάστασης τοῦ Τιμολέων Μεσσήνη

Εικ. 17. Διδασκαλικόν πτυχίον του Τιμολέων Διαμ. Μεσσήνη

Δ. Η ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ ΚΑΙ Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΗΜΕΡΑ ΚΑΙ ΣΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

Εικ. 18. Το παλιό «Δημοτικόν Σχολείον Ζαβίτσης-Αρχοντοχωρίου» σήμερα. Το κτίριο, που είναι δωρεά του Στ. Παπαναστάση στον ιερό Ναό Ζωοδόχου Πηγής, και που στέκεται όρθιο, με τα σημάδια του χρόνου πάνω του, αποτελεί έναν μετέωρο χώρο ανάμεσα στο παρελθόν, το παρόν και το μέλλον, μία σκηνή πάνω στην οποία συγκρίνονται και συντίθενται μνήμες που μπορεί να διχάζουν, προσδοκίες και αντιπαραθέσεις ομάδων που οραματίζονται διαφορετικά το μέλλον, το δικό τους και του κτιρίου... Το ιστορικό αυτό κτίριο πρέπει επειγόντως να αναπαλαιωθεί και να αναβαθμιστεί. Είναι καιρός πλέον στο ιστορικό αυτό κτίριο να λειτουργήσει το πρώτο Μουσείο Σχολικής Ζωής στην περιοχή του Δήμου Ξηρομέρου.

ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΡΧΟΝΤΟΧΩΡΙΟΥ ΣΗΜΕΡΑ

Σήμερα οι μαθητές του Δημ. Σχ. Αρχοντοχωρίου, όπως και σε όλη την Ελλάδα, διδάσκονται σε καλύτερο σχολικό περιβάλλον. Ο πρασινοπίνακας-μαυροπίνακας καταργήθηκε και την θέση του την πήρε ο διαδραστικός πίνακας ή ο πίνακας αφής. Η κιμωλία καταργήθηκε και τη θέση της την πήρε ο μαρκαδόρος.... κ. ά

Σήμερα και οι μαθητές του Δημ. Σχ. Αρχοντοχωρίου μαθαίνουν μέσα από τους υπολογιστές, την εκπαιδευτική τηλεόραση, μέσα από τη συμμετοχή τους στις διάφορες εκπαιδευτικές δράσεις και μέσα από τα νέα γνωστικά αντικείμενα (εκπαιδευτικά προγράμματα) που εφαρμόζονται και στις δύο ζώνες του σχολείου (πρωινή και ολοήμερο). Σήμερα οι μαθητές διδάσκονται και εκπαιδεύονται από εξειδικευμένους και πιο σύγχρονους δασκάλους..... κ. ά.

Σχολική αίθουσα.... εργασία και χαρά στα παλιά χρόνια!

Δημοτικό Σχολείο Αρχοντοχωρίου: Σχολική αίθουσα.... εργασία και χαρά... στα σημερινά χρόνια!

Δημοτικό Σχολείο Αρχοντοχωρίου, Σχολικό έτος 2016-2017. Στις φωτογραφίες βλέπουμε: ειδική υποστήριξη, ολιστική χρήση Τ.Π.Ε., γωνιά χαλάρωσης και εργασιών, δραστηριότητες εμπνευσμένες από το μάθημα της Ιστορίας και της Μελέτης του Περιβάλλοντος....

Και στο μέλλον η μέχρι τώρα εκπαίδευση θα είναι παρελθόν! Η τάξη του αυριανού σχολείου δεν θα περικλείεται πλέον από τους γνωστούς τέσσερις τοίχους, αλλά θα «μεταφέρεται» όπου ο μαθητής μπορεί να μάθει: κάθε μαθητής θα είναι συνδεδεμένος μέσω του Διαδικτύου με έναν απέραντο ιστό μάθησης, όπου θα μπορεί να βρει γνώσεις, παραδείγματα, απαντήσεις και λύσεις στα θέματα που του ανατέθηκαν,

να βρίσκει μαθητές που έχουν το ίδιο θέμα, να μπαίνει σε ομάδες εργασίας και παρέες με κοινά μορφωτικά ενδιαφέροντα. Η τηλε-εκπαίδευση θα είναι το βασικό εργαλείο της τάξης του μέλλοντος. (32)

Οι μαθητές της Ηλεκτρολογικής Εκπαίδευσης και των σύγχρονων εποπτικών μέσων διδασκαλίας (διαδραστικών πινάκων, προτζέκτορα, υπολογιστών, φωτοτυπικών μηχανημάτων....)

Εικ. 19. (1...9)

<https://www.google.com/maps/uv?hl=el&pb=!1s0x135c2b2f06381ab1:>

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΘΕΟΔ. ΜΗΤΣΗΣ
ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΣ ΕΚΠ/ΚΟΣ

ΠΗΓΕΣ:

1. , *Μαριάνθη*
Μπέλλα, Εκπαιδευτικός
2. *ό. π.*
3. *ό.π.*
4. α). «*Η Εκπαίδευση στο Αρχοντοχώρι*» το 19^ο και 20^ο αι., *Μήτσης Θ. Σπύρος*, κεφάλαιο 8 και 9
4β). «*Λησμονημένοι. Μαχητές*» *Μ. Θ. Νίκος*, σελ. 13-18
και *Αθ. Ν. Παπαναστάσης*, Εφημ. «*Νέα του Αρχοντοχωρίου*», 1985.
4γ). *Χ. Λέφας*, σελ. 30 και σελ. 61)
5. «*Η Εκπαίδευση στο Αρχοντοχώρι*» το 19^ο και 20^ο αι., *Μήτσης Θ. Σπύρος*... κεφάλαιο 8. -
6. 6α. *Μπουζάκης, Νεοελληνική εκπαίδευση (1821-1999)*, Gutenberg, Αθήνα 2003⁴, σ. 100.
6β. *Α. Φραγκουδάκη, Εκπαιδευτική μεταρρύθμιση και φιλελεύθεροι διανοούμενοι. Άγονοι αγώνες και ιδεολογικά αδιέξοδα στο μεσοπόλεμο*, Κέδρος, Αθήνα 1986⁴.
7. *Μ. Νούτσος*, «*Ο Δ. Γληνός και η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1929*», *Η Αυγή*, 13 Φεβρουαρίου 2004.
8. *8. Χ. Κάτσικας, & Κ. Θεριανός, Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης. Από την ίδρυση του ελληνικού κράτους μέχρι το 2007*, Σαββάλας, Αθήνα 2007, σ. 149.
9. 9. «*Η Εκπαίδευση στο Αρχοντοχώρι*» το 19^ο και 20^ο αι., *Μήτσης Θεοδ. Σπυρίδων*... Κεφάλαιο 8
10. «*Η Εκπαίδευση στο Αρχοντοχώρι*» το 19^ο και 20^ο αι., *Μήτσης Θεοδ. Σπυρίδων*, Κεφάλαιο 9
11. *Μαρτυρίες*
12. *εικ. 1. criticeduc.blogspot.com > 2017_06_01_archive*
13. *Εικ. 2. <https://www.mpav.gr/el/products/115-sxolika-bibliadhmotikoy?&start=48>*
14. *Εικ. 3. Το εκπαιδευτικό, φωτογραφικό ντοκουμέντο με το Δημοτικό Σχολείο Ζαβίτσης-Αρχοντοχωρίου (1886-1956) και τους μαθητές των σχολικών ετών 1928/29 - 1933/34 είναι από το αρχείο του αείμνηστου δασκάλου, Τιμολέων Διαμ. Μεσσήνη (φωτ. δεξιά), και μας το ενεχείρισε η αξιότιμη κόρη του, Άννα Μεσσήνη-Σουρτζή.*
15. *εικ. 4. <http://criticeduc.blogspot.com/2017/06/1929-1932.html> Ο Γεώργιος Παπανδρέου υπουργός Παιδείας (2 Ιανουαρίου 1930 - 26 Μαΐου 1932)*

16. *Εικ. 5. Το νέο κτίριο στα πρώτα χρόνια λειτουργίας του Δημοτικού Σχολείου Αρχοντοχωρίου (1956-1966). Η φωτογραφία είναι αλιευμένη από τον ιστοχώρο του Δημοτικού Σχολείου.*
17. *Εικ. 6. Η φωτογραφία είναι από το ημι Γυμνάσιο του Μύτικα (πρώην Ελληνικό Σχολείο-Σχολαρχείο) και έχει **ημερομηνία 27-5-1929**. Δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «Αλυζία» από τον **εκπαιδευτικό Άρη Μπιτσώρη**.*
18. **Εικ. 7. Απολυτήριο Ελλην. Σχολ.**
19. *εικ.8. Διδασκαλία σε αίθουσα χωρίς θρανία και πίνακες!*
<http://criticeduc.blogspot.com/2017/06/1929-1932.html>
20. *Εικ.9. Σχολική αίθουσα στα παλιά χρόνια!*
https://www.google.com/search?rlz=1C1CHMO_elGR579GR579&q
21. *Εικ. 10. *Η φωτ. είναι από το φωτ. αρχείο των Νίκου και Λάμπρου Π. Γιαννέλη.*
22. *Εικ. 11. Ντοκουμέντο, Αρχείο Άννας Μεσσήνη-Σουρτζή: Οι μαθητές, οι γονείς, ο δάσκαλος και οι αρχές... στην εθνική γιορτή της 25^{ης} Μαρτίου, που οργάνωσε το 2/θέσιον Δημοτικόν Σχολείον Αρχοντοχωρίου κατά το σχολικό έτος 1931/32.*
23. **Εικ. 13^α, β,γ, Ντοκουμέντο, Αρχείο Άννας Μεσσήνη-Σουρτζή**
24. **Εικ. 14. Απολυτήριο του μαθητή της Έκτης τάξης του Δημοτικού Σχολείου Αρχοντοχωρίου, Σπύρου Γεωρ. Μήτση (Πίπη)**
25. *Εκ. 15^α, και 15 β. Το απολυτήριο του μαθητή της Έκτης τάξης, Σπύρου Γ. Μήτση, κατά το σχολικό έτος 1931-32, υπογράφεται από το δάσκαλο-διευθυντή του 6/χρονου 2/θεσίου Δημοτικού Σχολείου Αρχοντοχωρίου, Τιμολέων Μεσσήνη.*
26. *Εικ. 16. Βεβαίωση υπηρεσιακής κατάστασης του Τιμολέων Μεσσήνη*
27. *Εικ. 17. Διδασκαλικόν πτυχίον του Τιμολέων Διαμ. Μεσσήνη*
28. *Εικ. 18. Το παλιό «Δημοτικόν Σχολείον Ζαβίτσης-Αρχοντοχωρίου» σήμερα.*
29. *Εικ. 19. (1...9)*
30. <https://www.google.com/maps/uv?hl=el&pb=!1s0x135c2b2f06381ab1:>
31. **Απόσπασμα από την εργασία: «Η Εκπαίδευση στο Δημοτικό Σχολείο Αρχοντοχωρίου κατά τον 18ο -19ο και 20ο αι.» Μήτσης Θ. Σπυρίδων, Τ. 7.**
32. **Το σχολείο του μέλλοντος INTERactive**

